

Berättelse

om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit;

gifven Stockholms slott å rikssalen den 19 Januari 1897.

Den 14 Januari 1896 undertecknades i Buenos Ayres en deklara-
tion innehållande tolkning af vissa punkter i vänskaps-, handels- och sjöfartstraktaten
mellan de förenade rikena och Argentinska republiken af den 17 Juli 1885.
Denna deklara-
tion har från de förenade rikenas sida ratificerats den 9 Juli
1896, under det att Argentinska republikens regerings ratifikation af samma
deklara-
tion ännu ej lemnats.

Deklara-
tion
angående tolk-
ningen af vissa
punkter i han-
dels- och sjö-
fartstraktaten
mellan de för-
enade rikena
och Argentin-
ska republiken.

Den 2 Maj 1896 afslöts i Stockholm en ny vänskaps-, handels- och sjö-
fartstraktat mellan de förenade rikena och Japan. Denna traktat har ännu
ej blifvit ratificerad.

Handels- och
sjöfartstraktat
mellan de för-
enade rikena
och Japan.

Öfverenskommelser angående erkännande af de nya svenska mätbrefven
hafva under år 1896 ytterligare med Ryssland och Belgien afslutats.

Öfverenskom-
melse angående
erkän-
nande af mät-
bref.

Med anledning af i Tyskland införda nya regler för mätning af handels-
fartyg har ny öfverenskommelse träffats med Tyska riket om ömsesidigt er-
kännande af svenska och tyska fartygs mätbref.

Öfverenskom-
melse angående
ömsesidigt
erkännande af
svenska och
tyska fartygs
mätbref.

Underhand-
lingar om ny
öfverenskom-
melse angäen-
de handels-
och sjöfarts-
förbindelserna
mellan de för-
enade rikena
och Tunis.

Franska regeringen har inbjudit till underhandlingar för träffande af ny öfverenskommelse angående ordnandet af handels- och sjöfartsförbindelserna mellan de förenade rikena och regentskapet Tunis.

Underhand-
lingar med
Tyskland om
konvention an-
gående hem-
sändande af
fattiga.

Med Kejsarl. tyska regeringen hafva underhandlingar fortgått angående afslutande af en konvention rörande ömsesidigt hemsändande mellan Sverige och Tyskland af fattiga m. fl.

Underhand-
lingar med
Ryssland om
fisket i Torneå
elf.

Med Kejsarl. ryska regeringen hafva underhandlingar fortgått angående den framtida dispositionen af det regala laxfisket i Torneå elf äfvensom angående fastställande af nya stadgar för fiskets bedrivande inom Torneå elfs fiskeområde.

Underhand-
lingar med
Tyskland och
Ryssland om
öfverenskom-
melse angä-
ende skydd för
den industriella
eganderätten.

Såväl med Tyskland som Ryssland hafva jemväl under nästlidet år underhandlingar pågått om afslutande af öfverenskommelser rörande ömsesidigt skydd för den industriella eganderätten.

Underhand-
lingar om ny
handels- och
sjöfartstraktat
med Portugal.

Underhandlingar hafva jemväl fortgått angående ny öfverenskommelse om ordnandet af handels- och sjöfartsförbindelserna mellan Sverige och Portugal.

Internationel
konferens för
revision af
Bernerkonven-
tionen.

I den i Paris under år 1896 hållna internationella konferens för revision af den internationella konventionen i Bern af den 9 September 1886 angående skydd för den litterära och artistiska eganderätten hafva de förenade rikena genom ombud deltagit.

Internationel
jernvägskonfe-
rens i Bern.

I den tredje internationella konferensen i Bern angående jernvägarnes tekniska enhet hafva de förenade rikena genom ombud deltagit.

Internationel
bibliografisk
konferens i
London.

Vid en konferens, som på föranstaltande af Royal Society i London hållits derstädes, för att öfverlägga angående internationel samverkan för utgifvande af en fortlöpande katalog öfver vetenskaplig litteratur, hafva de förenade rikena varit genom ombud representerade.

De förenade rikena hafva under nästlidet år tillträd de internationella De förenade ri-
aftalen af den 15 Maj 1886 angående jernvägarnes tekniska enhet och stäng- kenas anslut-
ning af vagnar, som i den internationella trafiken skola passera tullen. ning till inter-
 nationella aftal
angående jern-
vägarnes tek-
niska enhet
m. m.

Genom särskilda diplomatiska akter hafva britiska kolonierna Ascension Anslutningar
och St. Helena samt territoriet Britiska Bechuanaland vunnit inträde i verlds- till verldspost-
postföreningen, samt Kina tillkännagifvit sin afsigt att, så snart dess föreningen
postväsen hunnit ordnas, ansluta sig till verldspostföreningen samt åtagit sig m. m.
att från och med innevarande års början, intill anslutningen skett, ombesörja
befordran af till vissa uppgifna kinesiska orter ankommande bref från länder
tillhörande verldspostföreningen; hvarjemte Peru anslutit sig till det i Wien
den 4 Juli 1891 träffade internationella aftal angående postanvisningsrörelsen.

Tillkännagifvanden hafva lemnats att åtskilliga portugisiska kolonier i Anslutningar
Asien och Afrika samt franska kolonien Nya Caledonien och britiska kolonien till den inter-
Queensland biträdt den internationella telegrafkonventionen af den 22 Juli grafkonventio-
nen.
1875.

På framställning af egyptiska regeringen har Kongl. Maj:t under nästlidet Angående god-
år dels den 13 Januari tillkännagifvit sitt samtycke till utfärdande af ett kännande af
egyptiskt dekret angående förlängning på obestämd tid af municipalitetets i åtskilliga egypt-
Alexandria rätt att uppbära accis, dels ock den 5 Juni och 17 September tiska lagför-
lemnatsitt samtycke till utfärdande af tvenne egyptiska dekret angående ned- slag.
sättning af fyrafgifterna i Egypten, samt den 26 November samtyckt till ut-
färdande af ett dekret angående upphäfvande af vissa på skeppsfarten i
Alexandrias hamn hvilande afgifter.

Berättelse angående rättsväsendet i riket för år 1895 har blifvit afgifven Berättelse an-
och i vanlig ordning till trycket befordrad. gående rätts-
väsendet.

Under nedannämnda dagar har Kongl. Maj:t utfärdat följande af Kongl. Utfärdade för-
Maj:t föreslagna och af Riksdagen dels i oförändradt skick, dels med vissa fattningar.
förändringar antagna författningar, nemligen:

- 1896 den 29 Maj: lag angående ändrad lydelse af 99, 101 och 108 §§ ut-
sökningslagen den 10 Augusti 1877;
» » » » lag angående ändrad lydelse af 4 kap. 10 § strafflagen;
» » » » lag angående ändrad lydelse af 35 § strafflagen för krigs-
magten;

- 1896 den 29 Maj: lag angående ändring i 11 § 9 punkten af förordningen om nya strafflagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall den 16 Februari 1864;
- » » » » lag om upphäfvande af föreskrifterna angående borgareed;
- » » » » lag, innefattande vissa bestämmelser angående god man för frånvarande delegare i dödsbo;
- » » 27 Juni: lag om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring;
- » » » » lag angående ändrad lydelse af 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket i riket den 9 November 1866;
- » » » » lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 Juni 1875;
- » » » » lag om ändrad lydelse af 58 § i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 Juni 1875;
- » » » » lag om rätt till fiske;
- » » » » lag angående förändrad lydelse af 24 kap. 14 § strafflagen;
- » » » » lag angående förändrad lydelse af 6 och 24 §§ i förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund den 30 December 1880;
- » » » » lag angående allmänt tingssammanträdes likställighet i vissa fall med häradsting;
- » » » » lag angående ändrad lydelse af 8 kap. 1 § giftermålsbalken;
- » » » » lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdebalken;
- » » » » lag angående ändring i vissa fall af tiden för insändande af förteckning å lagfarter.

Härjemte har Kongl. Maj:t låtit utfärda:

- 1896 den 22 Maj: kungörelse angående villkoren för åtnjutande af de från 1897 års början fastställda löneförmåner för vissa embets- och tjänstemän i Svea hofrätt;
- » » » » kungörelse angående dels vissa domsagors indelning i valkretsar för riksdagsmannaval, dels ock det antal riksdagsmän i Andra kammaren, hvilket vissa städer ega utse, samt öfriga städers indelning i valkretsar för nämnda val;
- » » 13 Juni: kungörelse angående förändrad lydelse af §§ 17, 21, 23 och 30 i riddarhusordningen den 22 Juni 1866;
- » » 27 Juni: kungörelse angående ändring i § 1 af förordningen om uppgifter till domstolarne angående timade dödsfall den 18 Februari 1846;

- 1896 den 4 Juli: kungörelse angående ändrad lydelse af § 9 mom. 1 i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga instruktion för Dess Nedre Justitierevision den 30 December 1876;
- » » 9 Juli: ny arbetsordning för Kongl. Maj:ts och Rikets Svea och Göta hofrätter samt Hofrätt öfver Skåne och Blekinge.

I anledning af derom gjorda framställningar har Kongl. Maj:t den 9 Juli 1896 beslutat vissa ändringar i den för Stockholms stad den 8 November 1889 fastställda valordning.

Ändring i valordning för Stockholms stad.

Åt dertill utsedde komiterade har Kongl. Maj:t uppdragit att utarbета förslag till lag angående sigtanvisningar eller s. k. checks, såvidt möjligt öfverensstämmande med de lagförslag angående samma ämne, som samtidigt kunde blifva uppgjorda af dertill förordnade norske och danske komiterade. Af komitén har aflemnats förslag till lag angående vissa anvisningar m. m. jemte motiv, öfver hvilket förslag Kongl. Maj:t infordrat Högsta Domstolens utlåtande.

Tillsatta komitéer.

Vidare har Kongl. Maj:t uppdragit åt en komité att verkställa en utredning af frågan om åtgärder för beredande af lämplig uppfostran dels åt minderåriga förbrytare, dels åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn.

Den af Kongl. Maj:t tillsatta komité med uppdrag att utreda, huruvida och under hvilka vilkor statsmagten må kunna ikläda sig ansvar för skada och förluster, som kunna varda enskilde samhällsmedlemmar tillskyndade genom felaktig embetsförvaltning af de myndigheter, hvilka jemlikt 1 kap. utsökningslagen den 10 Augusti 1877 med utsökningsmål hafva befattning, har aflemnat lagförslag med dertill hörande motiv, öfver hvilka lagförslag utlåtanden infordrats från Öfverståthållarembetet och samtliga Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen.

Komitén för bestämmande af statsmagtens ansvar för skada och förluster till följd af felaktig embetsförvaltning.

Komitén för revision af gällande lagbestämmelser angående de svenske lapparnes rätt till renbete i Sverige och angående renmärken har öfverlemnat lagförslag jemte motiv; och har Kongl. Maj:t öfver samma förslag infordrat utlåtanden från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens, Vesterbottens och Jemtlands län.

Komitén för revision af gällande bestämmelser om de svenske lapparnes rätt till renbete m. m.

Sedan komitén för revision af den militära rättegångsordningen afgifvit förslag till lag om krigsdomstolar och rättegången derstädes jemte motiv, har Kongl. Maj:t öfver berörda lagförslag infordrat utlåtanden från Svea Hofrätt samt Krigshofrätten.

Komitén för revision af den militära rättegångsordningen.

Tillfällig för-
stärkning af
Nedre Justi-
tierevisionens
arbetskrafter. Såsom förstärkning af Nedre Justitierevisionens arbetskrafter har medgifvits anställande äfven för innevarande år af en extra revisionssekreterare.

Öfverflyttning
af en division
från Göta Hof-
rätt till Svea
Hofrätt. Öfverflyttning af en division från Göta Hofrätt till Svea Hofrätt har vid innevarande års början egt rum; och hafva, jemlikt Kongl. Maj:ts medgifvande, de ledamöter i Göta Hofrätt och tjenstemän derstädes, som sålunda förflyttats, redan den 1 Oktober 1896 börjat tjenstgöra i Svea Hofrätt.

Ökad antal
ting i Sköns
tingslag. I enlighet med derom gjord framställning har Kongl. Maj:t förordnat, att i Sköns tingslag inom Medelpads östra domsaga skola från och med år 1897 årligen hållas tre lagtima ting.

Särskildt tings-
ställe för ran-
sakningar med
häktade. På derom gjord framställning har Kongl. Maj:t medgifvit, att Vestmanlands östra domsaga må å länscellfängelset i Vesterås hafva tingsstad för ransakningar med häktade personer.

Organisation
af rådstufvurätt
och magi-
strat m. m. Efter vederbörandes förslag har Kongl. Maj:t fastställt tillägg till gällande bestämmelser rörande organisationen af rådstufvurätten och magistraten i Göteborg äfvensom meddelat föreskrifter angående ny aflöningsstat för magistraten i Sölvesborg och om de icke lagfarne rådmännens vid rådstufvurätten i Lidköping löneförmåner.

Indragning af
fängelse. Centralfängelset å Norrmalm och det dermed förenade kronohäktet hafva under år 1896 indragits.

Reglering af
rikets indel-
ning. Regleringen af oregelbundenheter i rikets indelning har blifvit fortsatt; och hafva förändringar i den judiciella indelningen vidtagits i 8 särskilda fall.

Arméns vapen-
öfningar. Arméns vapenöfningar hafva under år 1896 omfattat:
vid de garnisonerade trupperna: öfningar för befäl och manskap under de vanliga exercistiderna, rekrytutbildning och skolor för underbefälsutbildningen under hela eller större delen af året samt detachementsöfningar med i Stockholm förlagda trupper, hufvudsakligen tillhörande fjerde arméfördelningen;
vid det icke garnisonerade infanteriet — med nedan nämnda undantag —: rekrytmöte i 50 dagar i två omgångar, förberedande korpralskola i 50 dagar, korpralskola i 100 dagar, officersmöte i 5 dagar och regementsmöte i 22 dagar. Rekryt-skola samt förberedande korpral- och korpralskola hafva anordnats i två perioder, hvardera af omkring $\frac{1}{2}$ år, vid andra och femte arméfördelningarnas regementen

— vid de senare tog nämnda anordning sin början under årets första kvartal — samt vid Gotlands infanteriregemente förberedande korpral- och korpralskola; vid sistnämnda regemente har officersmöte icke egt rum, men deremot befälsmöte för en del officerare i 15 dagar, för öfriga officerare och underofficerare i 10 dagar samt för underbefäl af manskapet m. fl. i 6 dagar. Vid femte arméfördelningens regementen har rekrytmöte i 50 dagar i en omgång egt rum;

vid det icke garnisonerade kavalleriet — med nedan nämnda undantag —: rekryt- och remontmöten i två omgångar med 100 dagar i första och 75 dagar i andra omgången, befälsmöte för officerare i 15 dagar och för underofficerare samt korpraler m. fl. i 10 dagar äfvensom regementsmöte i 23 dagar. Rekryt- och regementsskolor hafva pågått, vid Skånska husar- och dragonregementena under hela året, utom under tiden för regementsmötet, samt vid Norrlands dragonregemente utan afbrott för detta möte;

med beväringen: rekrytmöte vid infanteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och trängen i 68 dagar samt vid kavalleriet i 90 dagar, äfvensom regementsmöte i 22 dagar vid de förstnämnda truppslagen.

Under regementsmötena hafva mindre fälttjänstövningar, afseende gemensamt uppträdande af flera vapenslag, egt rum med trupper, tillhörande dels första, dels första och andra, dels fjerde och femte och dels sjette arméfördelningarna.

Vid infanterivolontärskolorna å Karlsborg, i Hernösand och i Ronneby, hvilka började den 25 sistlidne September, undervisas respektive 337, 136 och 78 elever. Infanterivolontärskolorna.

Vid Norrbottens regementes volontärskola å Notviken afslutades den 30 sistlidne September den kurs, som började den 1 Oktober 1894. Den två-åriga kurs, som tog sin början den 1 Oktober 1895, har fortgått under hela år 1896 och en ny två-årig kurs tagit sin början den 1 Oktober sistnämnda år, med tillsammans 57 elever. Norrbottnens regementes volontärskola.

Vid kavalleriskolan i Stockholm, som började den 25 sistlidne September, undervisas 76 elever. Kavalleriskolan.

Fältövningar hafva under år 1896 varit anordnade för officerare af generalstaben, fortifikationen, kavalleriet samt vid första, tredje, femte och sjette arméfördelningarna. Fältövningar.

Till infanteriskjutskolan å Rosersberg hafva såsom elever varit beordrade 44 officerare, deraf en från flottan; hvarjemte 8 regementsofficerare af infanteriet och 2 af kavalleriet hafva bevistat öfningarna under 13 dagar. Skjutskolor.

För fältartilleriet har en skjutskola varit anordnad å Marma och för fästningsartilleriet en å Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning.

Öfriga skolor för utbildning af officerare m. fl. Till gymnastiska centralinstitutet hafva såsom elever beordrats: i instruktörskursen 23, i gymnastiklärarekursen 10 och i sjukgymnastiska kursen 7 officerare.

Vid ridskolan undervisas såsom elever i kavalleriofficerskursen 13 samt i stallmästare- och beridarekursen 2 officerare.

Vid krigshögskolan utgör elevantalet 25, deraf 2 från flottan, och vid artilleri- och ingenjörhögskolan 77, deraf 2 tillhörande flottan och 5 Karlskrona artillericorps.

För utbildande af instruktörer i kavalleriets pioniertjenst har en undervisningskurs varit anordnad, uti hvilken deltagit dels 10 officerare i 24 dagar, dels 1 officer i 13 dagar samt dels 10 underofficerare i 11 dagar.

Krigsskolan. Från krigsskolan hafva under år 1896 utexaminerats 99 elever, berättigade att föreslås till officerare, och såsom elever dit beordrats 113 serjeanter.

Reserv-officerare. 16 reservofficersaspiranter hafva under år 1896 uppfyllt fordringarna för att kunna föreslås till reservunderlöjtnanter.

Lärokurser i hofbeslagskonst. Till kurser i hofbeslagskonst vid veterinärinstitutet i Stockholm, veterinärinrättningen i Skara och landbruksinstitutet å Alnarp, hvilka fortgå under 6 månader, hafva beordrats 28 man ur kavalleriet, ingenjörtrupperna och trängen.

Lärokurser för utbildning af sjukvårdssoldater. Till de lärokurser för utbildning af sjukvårdssoldater, som anordnats i Stockholm och Norrköping samt å Karlsborg, hafva beordrats tillsammans 81 elever.

Kurser i gevärs tillverkning och besigtning. Till under år 1896 vid Carl Gustafs^s stads gevärsfaktori för subaltern-officerare af infanteriet anordnade kurser i gevärs tillverkning och besigtning hafva varit beordrade 4 officerare.

Kurser för utbildning af gevärs-handverkare-soldater. Till i Stockholm och å Karlsborg anordnade kurser för utbildning af gevärs-handverkare-soldater hafva beordrats tillsammans 8 elever.

Vid infanteriet hafva tillkommit:		Ökning och minskning af personal och hästar vid arméns särskilda vapen- slag under fjerde öfvergångsåret (1896) af den nya härordningens tillämpning.
officersbeställningar	23	
underofficers d:o	25	
civilmilitärbeställning (bataljonsläkare)	1 och	
beställningar för spel	25, hvaremot	
antalet manskapsbeställningar minskats med	103.	
Vid kavalleriet hafva tillkommit:		
officersbeställning	1	
underofficersbeställningar	2	
beställningar för spel	3 och	
manskapsbeställningar	55.	
Vid artilleriet hafva tillkommit:		
officersbeställningar	8	
underofficers d:o	5 och	
beställning för spel	1.	
Vid ingenjörtrupperna hafva tillkommit:		
officersbeställningar	5.	
Vid trängen hafva tillkommit:		
officersbeställningar	6	
underofficers d:o	12	
civilmilitära d:o (regements- och bataljonsläkare)	2	
beställningar för spel	3 och	
manskapsbeställningar	79.	
Genom intendenturcorpsens fortsatta uppsättning hafva på grund af öfverflyttning, indragning och nyinrättade befattningar tillkommit:		
civilmilitära beställningar	8.	
Antalet hästar vid hela armén har under samma tid ökats med:		
egna tjenstehästar	2 och	
stamhästar	116.	

För generalstabens verksamhet redogöres som följer:

Generalstabens verksamhet.

Kommunikationsafdelningen har under år 1896 sökt följa utvecklingen af särskildt de svenska förbindelsemedlen.

Med afseende å jernvägsnätet har den år 1895 påbörjade omarbetningen af arbetsboken för de normalspåriga jernvägarne under år 1896 afslutats. Vid afsyningen och besigtningen af mera betydande bandelar hafva särskildt kommanderade officerare närvarit, hvarjemte en officer varit beordrad att följa den definitiva undersökning af linien Boden—Forsbyn, hvilken i och för norra stambanans fortsättning utfördes under sistlidne Juli månad.

Vid afdelningen pågå förberedande arbeten i ändamål att, sedan den på 1892 års urtima riksdags beslut grundade arméorganisationen blifvit genomförd, den deraf nödvändiggjorda omarbetningen af transportplanerna för arméns mobilisering och strategiska uppmarsch omedelbart må kunna taga sin början.

En officer af fortifikationen har tjänstgjort vid afdelningen för att biträda med sådana arbeten, som beröra telegraf- och telefonnätets fullständigande i och för krigsändamål.

Den inom afdelningen förda vägkartan öfver Norrland har under sistlidna år fullständigats.

Vid militärstatistiska afdelningen hafva arbetena fortgått enligt plan, hvarjemte, utom en del smärre militära och statistiska utredningar, förslag till allmänna föreskrifter för fälttjänstöfningar, anordnade arméfördelningsvis under tiden för regementsmötena, afgifvits samt utredning rörande omorganisationen af Gotlands stridskrafter verkstälts. Dessutom hafva utlåtanden aflemnats öfver Riksdagens skrifvelse angående förvandling till utsträckt tjänstgöringsskyldighet af böter, ådömda värnpligtige enligt värnpligtslagen, öfver förslag till ändrad indelning af sju arméfördelningens infanteriregementen och inskrifningsområden samt öfver Riksdagens skrifvelse angående tiden för regementsmötena.

Nya normalplaner att ligga till grund för den förbättrade härordningens nya mobiliseringsplaner hafva blifvit utarbetade.

Krigshistoriska afdelningen har under år 1896 börjat förarbetena till 3:dje delen af »Sveriges krig åren 1808 och 1809», hvarvid undersökningar verkstälts i åtskilliga svenska och utländska arkiv.

Till arkivet hafva såsom gåfva öfverlemnats 84 nummer (handlingar, kartor m. m.). Ett mindre antal handlingar hafva inköpts samt åtskilliga afskrifter verkstälts.

Beträffande topografiska afdelningens verksamhet har redogörelse för densamma, jemlikt instruktionen för rikets allmänna kartverk, af kartverkschefen blifvit till Civildepartementet aflemnad.

Under år 1896 hafva blifvit anskaffade eller beställda:

Fästnings-
artilleriet. för fästningsartilleriet:
en del snabbskjutande kanoner med lavetter och ammunition; tre 24 cm. kanoner i sjelfsänkande lavettage och en del gröfre projektiler för fyllande af mobiliseringsbehovet; samt

Fältartilleriet. för fältartilleriet:
såväl kanoner med lavetter som ammunitions- och packvagnar till de under året nyuppsatta batterierna, äfvensom granatkartescher till nyssnämnda batterier och för ersättning af under året förbrukade projektiler.

Förändringen af 1867 års gevär till m/67—89 har under år 1896 afslutats. Eldhandvapen Tillverkningen af 6,5 mm. karbiner vid Mausers fabrik i Oberndorf (Würtemberg) är afslutad. Eldhandvapen
med
ammunition.

Vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori hafva erforderliga förändringsarbeten för tillverkningen af 6,5 mm. eldhandvapen under sistlidna år pågått.

Ammunitionstillverkningen vid ammunitionsfabrikens afdelningar å Marieberg och Karlsborg har omfattat:

- 8 och 6,5 mm. skarpa patroner,
- 11 mm. skarpa revolverpatroner,
- 8 mm. lösa patroner äfvensom rör till anskaffade projektiler.

Vid Åkers krutbruk har tillverkats olika slag af röksvagt krut, nemligen handgevärskrut till skarpa och lösa patroner samt kanonkrut till stridsladdningar. Krut.

Utredning är anskaffad för den tillverkade materielen. Utrustning.

Under år 1896 hafva utförts följande byggnadsarbeten, nemligen: Byggnads-
arbeten.

i Göteborg: en del tygstatsbyggnader,

i Jönköping: d:o d:o,

å Grunnebo hed: 1 ammunitionsförråd,

å Malmen: 1 d:o,

å Trossnäs fält: 1 d:o,

å Ränne slätt: 1 materialbod,

å Malma hed: 1 d:o,

vid Bredåkra: 1 d:o,

vid Karlsborg: å hufvudfästningen hafva täckningsarbetena å utlemningsmagasinet N:r 2, uppförandet af stödmuren framför slutvärnet samt stormgallret framför linierna IX och X, äfvensom planeringen bakom landfronterna fortsatts; å södra Vabergsfortet hafva planerings- och inredningsarbetena fortsatts; batteriet N:r 2 är påbörjad och skansbyggnaderna i nedre gördeln hafva fortsatts; vid Vaxholm och Oscar—Fredriksborg: pansarförstärkningen har utförts å de tre vestligaste kasematterna i nedre verkets å Oscar—Fredriksborg frontbatteri; vid Karlskrona: betongförstärkningen framför 24 cm. kanonerna å liniens IX å Kungsholmen båda ändar har utförts.

Kasernbyggnadsarbetena i Stockholm för lifgardet till häst, i Jönköping, Malmö, Ystad och Sollefteå hafva fortsatts och de i Kristianstad äro påbörjade.

De i enlighet med den beslutade förbättrade härordningen för år 1896 bestämde tillökningar inom ingenjörvapnet hafva blifvit utförda. Fortifikations
personalens
öfningar m. m.

Fortifikationens fältöfningar hafva egt rum under 7 veckor i trakten söder om Stockholm för afslutandet af de undersökningar, som i och för utarbetandet

af förslag till hufvudstadens permanenta befästade fortgått under de senaste fyra åren.

Undersökningarne för försvaret af de större jernvägsbroarne i Norrland hafva under nästlidet år afslutats.

En fortifikationsofficer har under 4 månader i Holland, Belgien och Schweiz besett och tagit kännedom om der pågående byggnadsverksamhet i fästningar, vid kaserner samt andra militära och civila etablissement; en fortifikationsofficer har under 2¹/₂ månader i Danmark, Frankrike, Belgien och Tyskland studerat byggnadsmaterialiers tillverkning, undersökning, afprofning och användande m. m.

Ingenjörtruppernas öfningar hafva bedrifvits i föreskrifna skolor enligt fastställda program. En kommendering ur Svea ingenjörbataljon har utfört en del reparationsarbeten å batterierna vid Fårösund, och Göta ingenjörbataljon har fortsatt skansarbetena å Vaberget.

Ingenjör-
materielcn.

Den femte fälttelegrafafdelningen är till fullo anskaffad och det femte fältkrigsbryggeekipaget är under uppsättning.

Frivilliga
skytteväsendet.

Ett antal skytteföreningar och skyttegillen inom olika delar af riket hafva erhållit understöd för anordnande af skjutbanor m. m.

Utfärdade
författningar.

På föredragning af chefen för Landtförvarsdepartementet hafva följande författningar af Kongl. Maj:t utfärdats:

den 14 Februari: kungörelse angående förändrad lydelse af 5 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga reglemente för undersökning af värnpligtiges duglighet till krigstjenst den 22 December 1892; *den 17 April:* kungörelse angående förändrad lydelse af § 1 mom. 2 i nådiga kungörelsen den 9 Juni 1893 angående utbetalning af den bevaringsmän för tjenstgöring under de årliga vapenöfnin-garna tillkommande dagaflöning m. m.; *den 22 Maj:* lag angående ändrad lydelse af § 17 mom. 1 värnpligtslagen den 5 Juni 1885; *den 27 Juni:* kungörelse angående ändrad lydelse af §§ 6 och 28, § 49 mom. 4 och § 88 mom. 2 i förnyade nådiga förordningen angående inskrifning och redovisning af värnpligtige samt deras tjenstgöring m. m. den 22 December 1892; *den 9 Juli:* kungörelse angående remonteringen vid värfvade armén; *samma dag:* kungörelse angående ändrad lydelse af § 6 mom. 3, § 8 mom. 3, § 37 och § 51 i förnyade nådiga reglementet för krigsskolan den 7 Juni 1895; *samma dag:* kungörelse angående de kunskaper i vissa ämnen, som för officersvolontär erfordras, m. m.; *den 16 Oktober:* kungörelse angående frihet från utmätning för pension från Dalregementets officerscorps' pensionskassa.

En officer af Kongl. flottan har i London öfvervakat och besigtigat tillverkningen af två-ledarekabel för handminor m. m.; nödigt befäl och manskap har beordrats till Elbing för att hemföra den derstädes beställda torpedbåten Komet; en officer och en mariningeniör hafva hos Berliner-Maschinenbau-Actien-Gesellschaft i Berlin och hos Whitehead & C:o i Fiume tagit kännedom om de nyaste förbättringarne i torpeders tillverkning.

En officer har under år 1896 varit anställd i fransk örlogstjenst.

För flottans stabs verksamhet redogöres på följande sätt:

Utrikes kom-
menderade of-
ficerare m. fl.

Flottans stabs
verksamhet.

Inom mobiliserings- och statistiska afdelningen har det statistiska arbetet äfvensom arbetet på fullständigande af flottans mobiliseringsplaner fortsatts, hvarjemte uppgjorts nya besättningslistor för fartygen samt utarbetats förslag till bevakningsinstruktion för flottan, I sjöstyrkas bevakning; bestämmelser för krigsöfningar och stridsöfningar vid flottan; förslag till flottans högskola; förslag till undervisning för manskapet, IV bevakningstjensten; förslag till skjutinstruktion för flottan, I kanon och kulspruta; förslag till fördelningsbok jemte vissa fördelningar för flottans stridsfartyg; förslag till program för flottans krigsöfningar år 1896; samt förslag till öfningsplan för flottan år 1896.

Dessutom har utredning verkstälts rörande ifrågasatt förändring af sjömanscorpsens organisation samt i fråga om indelning af sjömanscorpsens matrosafdelning i yrkesgrenar, hvarjemte biträde lemnats dels vid utarbetandet af förslag till en torpedskola och dels vid afgifvande af yttrande öfver anskaffning af kontramineringsmateriel m. m. för flottan.

Slutligen har en historia öfver Japansk-kinesiska kriget utarbetats.

Inom kommunikationsafdelningen har arbetet för ordnandet af kustsignalväsendet och flottans underrättelseväsende i allmänhet blifvit fortsatt samt telegraf- och telefonkartor öfver Sveriges kuster upprättats.

Förslag till taktiska föreskrifter och till signalbok för svenska flottan hafva utarbetats och befordrats till trycket, hvarjemte bestämmelser och beskrifningar rörande militärleder blifvit utarbetade. Dessutom hafva förberedande arbeten till bestämmelser rörande lotsverkets mobilisering blifvit utförda samt yttrande afgifvits om lokalt försvar af hamnar och flodinlopp i Norrland, hvarförutom berättelse öfver flottans krigsöfningar år 1896 påbörjats.

Under det med den 30 September 1896 tilländalupna undervisnings- och öfningsår hafva följande fartyg varit använda: korvetten Saga under 3 månader; kanonbåten Blenda under 1 månad för öfvande af sjökrigsskolans kadetter; korvetten Freja under 3¹/₂ månader för öfning af rekryter, tillhörande matros- och eldareafdelningarna och för pröfning af aspiranter till sjökrigsskolan; samt 4 briggar under 4¹/₂ månader för öfvande af skeppsgossur.

Flottans öf-
ningar och un-
dervisnings-
verk.

Skjutskolans afdelning, förlagd i Karlskrona skärgård, har under en tid af 2 månader öfvats ombord å logementsfartyget Stockholm samt å två kanonbåtar och tre torpedbåtar; minafdelningen, förlagd å logementsfartyget af Chapman i nyssnämnda skärgård, har öfvats i 2¹/₂ månader och behöfligt antal ångkranpråmar, ångslupar och båtar m. m. dervid varit använda. Erforderlig materiel har varit stäld till förfogande för utförande af mineringsöfning å stationen samt torpedöfningar.

För förberedande öfningar ombord med beväringmän hafva varit rustade: vid Karlskrona station, under 1¹/₂ månad logementsfartyget Stockholm och en 1:a kl. kanonbåt, samt, vid Stockholms station, under omkring 2 månader logementsfartyget Eugenie och en 3:e kl. pansarbåt.

För stammens och beväringens samfälda öfvande voro sammandragna:

en afdelning, bestående af tre 1:a kl. pansarbåtar och en 1:a kl. kanonbåt samt förlagd under 2 månader på Karlskrona redd;

en eskader för öfningar under en tid af 2 månader å rikets Östersjökust och bestående af tre 1:a kl. pansarbåtar, fem 1:a kl. kanonbåtar och 8 torpedbåtar, hvarjemte en 2:a kl. kanonbåt för en tid af 14 dagar varit tilldelad samma eskader; samt

en afdelning för öfningar i Stockholms skärgård under en tid af omkring en månad och bestående af en 2:a kl. pansarbåt, sex 3:e kl. pansarbåtar, två kanonbåtar och fyra torpedbåtar.

Chefsfartyget Drott och kanonbåten Alfhild hafva, det förra under 2 och den senare under 1¹/₂ månad varit på expeditioner kring rikets kuster. Kanonbåtarna Svensksund och Gunhild hafva användts, den förre under omkring en månad för öfverförande af en vetenskaplig expedition från Trondhiem till Vadsö och åter, samt den senare under 3 veckor för öfverförande till Tyskland af torpedbåten Komets besättning, hvarjemte sistnämnda fartyg, efter dess öfverförande från Tyskland, härstädes undergått profturer i 3 veckor.

Korvetten Freja och kanonbåten Svensksund hafva avslutat under år 1896 började vinterexpeditioner efter att hafva varit rustade, Freja i 7¹/₂ månader och Svensksund i 5 månader.

För närvarande är korvetten Balder på expedition i Medelhafvet och kanonbåten Svensksund stationerad å rikets vestkust för bispringande af nödställda fartyg och fiskebåtar samt för uppehållande af ordning under pågående sillfiske.

Antalet beväringmän, som inställt sig till vapenöfning, utgjorde:

	vid Karlskrona station.	vid Stockholms station.
till allmän tjenst inskrifne	610	208
» fästningstjenst »	495	—
» annan särskild tjenst än fästningstjenst inskrifne	135	93
	Summa beväringmän 1,240	301

eller tillsammans för båda stationerna 1,541 beväringmän.

Af ofvanstående antal öfvades:

ombord å fartyg, tillhörande eskadern, 594;

å fartyg, tillhörande den i Stockholms skärgård sammandragna afdelningen, 162;

under mineringsöfningar 67; samt

å sjöbefästningarna vid Karlskrona 489 beväringmän, inskrifne till fästningstjenst.

Vid början af läsåret 1895—1896 utgjorde antalet kadetter vid sjökrigsskolan 64, af hvilka en, efter aflagd officersexamen, utnämndes till underlöjtnant vid Kongl. flottan under hösten 1895 och åtta till samma beställning under hösten 1896. Två kadetter hafva under år 1896 afgått från skolan, hvaremot 13 ynglingar vunnit inträde derstädes, och utgör antalet kadetter för närvarande 66.

I skeppsgosseskolan har undervisning meddelats 311 skeppsgossar, af hvilka 55 utexaminerats och 10 af annan orsak afgått från skolan.

Vid exercisskolan i Karlskrona hafva 375 man och vid exercisskolan i Stockholm 122 man erhållit undervisning, af hvilka vid förstnämnda station 359 och vid den sistnämnda 105 man blifvit approberade. Dessutom hafva vid Karlskrona stations exercisskola 5 underlöjtnanter genomgått befälskurs, 7 reservunderlöjtnanter första repetitionskurs och 11 reservofficersaspiranter militärkurs, hvilka sistnämnda samtliga utnämnts till reservunderlöjtnanter.

I underbefälsskolan i Karlskrona har undervisning meddelats 7 reservunderlöjtnanter, 11 reservofficersaspiranter och 113 man, af hvilka 24 man icke approberats. Vid Stockholms stations underbefälsskola hafva undervisats 33 man, af hvilka 11 icke approberats.

Vid minskolan i Karlskrona hafva 10 officerare, 7 reservofficerare, 11 reservofficersaspiranter och 19 man samt vid minskolan i Stockholm 9 man åttnjutit undervisning, af hvilka en officer och 2 man i Karlskrona samt 2 man i Stockholm icke approberats.

Karlskrona artillericorps är fortfarande under uppsättning, och utgjordes personalen vid corpsen den 30 September 1896 af 15 officerare och civilmilitäre af officers värdighet, 26 underofficerare (hvaraf 8 elever vid krigsskolan), 7 volontärer och 340 man. Under December månad utexaminerades två af eleverna vid krigsskolan och utnämndes till underlöjtnanter vid corpsen.

Vid corpsens skolor hafva undervisats, i rekrytskolan 94 man (deraf 8 volontärer), i konstapelskolan, under vinteröfningarna 31 man (deraf 1 extra elev och 6 volontärer) och under sommaröfningarna 23 man (deraf 6 volontärer) samt i sergeantskolan 17 man; och hafva af dessa godkänts, i rekrytskolan 85, i konstapelskolan respektive 21 och 23 samt i sergeantskolan 14 man.

Vid rikets navigationsskolor hafva under läsåret 1895—1896 varit inskrifna: Navigations-
i navigationsafdelningen 352 elever, af hvilka 184 utexaminerats såsom styrmän skolorna.

och 75 såsom sjökaptener, samt i maskinistafdelningen 95 elever, af hvilka 63 aflagt maskinist- och 25 öfvermaskinistexamen. Antalet af dem, som, utan att såsom elever hafva tillhört skolorna, åtnjutit undervisning derstädes, har utgjort 38, af hvilka 6 aflagt styrmans-, 26 sjökaptens-, 1 maskinist- och 4 öfvermaskinistexamen. Dessutom hafva 43 elever aflagt godkänd examen i ångmaskinlära.

Fartygs-, hus-
och andra
byggnader.

Under år 1896 har Marinförvaltningen afslutat kontrakt om leverans för flottans behof af *dels* följande fartyg:

pansarbåten Thor, hvilken är bestäld hos Bergsunds mekaniska verkstads aktiebolag;

pansarbåten Niord, hvilken är bestäld hos Lindholmens mekaniska verkstads aktiebolag;

torpedkryssaren Ejdern, hvilken är bestäld hos W. Lindbergs verkstads- och varfsaktiebolag; samt

torpedkryssaren Tärnan, hvilken är bestäld hos Kockums mekaniska verkstads aktiebolag;

dels ock bepansringsmateriel till pansarbåtarna Thor och Niord, af hvilken materiel den tjockare delen bestälts till den ena pansarbåten hos John Brown & Co, Limited Atlas Works och till den andra hos Charles Cammel & Co, Limited, båda i Sheffield, och den tunnare bestälts hos aktiebolaget Bofors—Gullspång, hvarjemte styrornstak samt rorledningstrumma blifvit bestälda hos aktiebolaget Finspongs styckebruk. Dessutom har skyddsplåt för ingången i styrornet å pansarbåten Oden bestälts hos Witkowitz Eisenbau und Hütten-Gewerkschaft.

Torpedbåtarna Blixt, Meteor och Stjerna hafva anbefalts till byggnad vid Karlskrona varf. Torpedbåten Komet, som bestälts hos F. Schichau i Elbing, har levererats.

Marinförvaltningen har afslutat kontrakt med Luth & Roséns elektriska aktiebolag om inledande af elektrisk belysning i huset n:o 11 Birger Jarls torg.

Vid flottans stationer hafva under år 1896, förutom vanligen förekommande underhållsarbeten å den flottan tillhörande materielen och å stationernas hus jemte landfasta byggnader, utförts, bland annat, följande arbeten, nybyggnader och anskaffningar, nemligen:

Vid Karlskrona station: För pansarbåten Thule har tillverkats och insatts ytkondensor med tillhörande cirkulationspump och öfrigt tillbehör för kondensering af den från hjälpmaskinerna kommande ångan. För pansarbåten Oden hafva färdigbyggets 2 st. ångslupar, en slup, en gigg och en joll, hvarjemte tillverkats åtskilliga inventarier jemte öfrigt tillbehör. Å torpedbåtarna n:o 9 och n:o 11 (Gondul och Gudur) hafva 45 cm. torpedtuberna börjat ersättas med sådana af 38 cm. kaliber, hvarjemte å torpedbåten n:o 9 kulsprutor och strål-

kastare omplacerats. För torpedbåtarna Blixt, Meteor och Stjerna hafva erforderliga utslag verkstälts. Å skeppsgosseöfningsfartyget Najaden har nybyggnaden så fortskridit, att bordläggning, inläggning af däck och uppsättning af skott verkstälts samt rundhulten och en del andra timmermansinventarier tillverkats. Å 1:a kl. kanonbåten Skagul har fartygets ändring i enlighet med 1892 års komitéförslag blifvit fullbordad. Å 1:a kl. kanonbåten Rota har uppstälts 2 st. 57 mm. kanoner. För torpedinskjutningsbron har tillverkning af en undervattenstorpedtub för 45 cm. torpeder och en öfvervattenstorpedtub för 35 cm. torpeder afslutats. Nya dockan n:o 2 har vidgats vid inre ändan för att underlätta pansarbåten Odens intagning i dockan. För industriutställningen i Stockholm år 1897 hafva åtskilliga fartygsmodeller och andra föremål iordningstälts.

Vid Stockholms station: Kanonjollarne Krake och Gudmund hafva förändrats till transportfartyg. Å pansarbåten Ulf har ny backning inlagts, inredningen ändrats och fartyget apterats för ändrad bestyckning. Handminor, 185 stycken, hafva blifvit tillverkade. Till pansarbåtarna Ulf, Gerda och Folke samt kanonbåtarna Alfhild och Sigrid har signalmateriel blifvit tillverkad och uppsatt. Dessutom har varfvet under år 1896 utfört åtskilliga nybyggnads-, underhålls- och rustningsarbeten å till sjökarteverket, lotsverket, tullverket och postverket hörande fartyg; hvarjemte för norska torpedväsendet 7 st. Whiteheads torpeder blifvit förändrade och vid Brandalssund inskjutna.

Under år 1896 har för flottans räkning anskaffats: 2 st. 25 cm. kanoner med lavettage, 4 st. 12 cm., 4 st. 57 mm. och 6 st. 47 mm. snabbskjutande kanoner, samtliga med lavettage och skyddsskärmar, allt för pansarbåten Odens bestyckning; 4 st. 57 mm. snabbskjutande kanoner för torpedkryssaren Örnen; en 12 cm. och 2 st. 57 mm. sådana för pansarbåten Ulf; 2 st. 57 mm. dylika för kanonbåten Skagul, samtliga med lavettage och skyddsskärmar; en 12 cm. och en 57 mm. profkanon, afsedda för skjutförsök; 2,000 karbiner och 60 st. kamarskjutningskarbiner, 6,360 basperkussionsrör och en 75 mm. stålplåt för profskjutning af projektiler. För fasta minförsvaret har upphandlats elektrisk kabel 27,740 meter samt anskaffats 8,120 kg. inhemskt bomullskrut och 60 st. handminor, hvarjemte en lastpråm af stål blifvit byggd vid Stockholms stations varf.

Artillerimateriel, projektiler, minor m. m.

Under år 1896 hafva följande sjömätningar blifvit utförda:

Sjökarteverket.

vid Gefleborgs läns kust och skärgård, der desamma från föregående års slutpunkter vid Krokskär, Grimskär, Grimskärshararne och Enskär blifvit fortsatta till Källskär, Myrskär, Stenhörningen och Utvik samt Stålnäsets N. O. udde, Sillören och Prestgrund, omfattande en areal af 1,30 kvadratnymil i skalan 1 : 20,000 och 1,37 kvadratnymil i skalan 1 : 50,000; samt

vid Norrbottens läns kust och skärgård, der desamma från föregående års slutpunkter vid Germandö, Junkö, Sandöbådan, Brändö, Långö, Hindersö, De-gerö och Brändöskär blifvit fortsatta till sjös, omfattande en areal af 4,32 qvadratnymil i skalan 1 : 20,000 och 6,62 qvadratnymil i skalan 1 : 50,000.

Under året äro i koppar färdiggraverade en kustkarta öfver Åbo och Ålands skärgårdar i skalan 1 : 20,000, samt en militärspecial öfver Haparanda skärgård i skalan 1 : 100,000, hvarjemte sjökarteverkets plåtar under året erhållit omfattande rättelser och tillägg.

I sjökarteverkets galvanoplastiska laboratorium hafva under året 44 kartplåtar blifvit förjrnade och i sjökarteverkets koppartryckeri hafva under året blifvit tryckta 8,336 sjökort och korrekturblad samt 60 korrekturblad af militärspecialplåtar med inlagda militärleder.

Nettobehållningen för försålda kartor utgjorde 12,607 kronor 70 öre.

Nautisk-
meteorologiska
byrån.

Under år 1896 har ej vidtagits någon förändring i antalet af de under byrån lydande särskilda observationsstationerna, hvilka således fortfarande utgöras af: 20 stationer för fullständigare meteorologiska observationer, 24 stationer för endast nederbörds-mätning, 17 stationer för hydrografiska iakttagelser, af hvilka 10 stationer äro fyrfartyg, 7 stationer för vattenhöjdmätning med sjelfregistrerande apparater, 4 stationer för vattenhöjdmätning med pglar samt 6 stationer för vattenhöjdmätning inom sjön Mälaren, hvilka sistnämnda under år 1896 bekostats af hushållningssällskapen i Stockholms, Upsala, Vestmanlands och Södermanlands län. Till byrån har äfven inlemnats det meteorologiska och hydrografiska observationsmaterialet vid den af Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap bekostade observationsstationen på Karingö.

Sedan de under föregående år anskaffade apparaterna för utrönande och bestämmande af kompassers särskilda egenskaper blifvit under år 1896 ytterligare fullständigade, hafva vid byrån utförts undersökningar med afseende på riktkraft, känslighet, magnetiskt moment samt inställelseförmåga vid försvagad riktkraft m. m. hos kompass-skifvor, tillhörande såväl Kongl. flottan som handelsfartyg, hvarjemte åtskilliga kompensationsmagneter blifvit undersökta med afseende på magnetiskt moment.

Elfva meteorologiska observationsjournaler, förda dels å örlogs- och dels å handelsfartyg, hafva blifvit till byrån inlemnade och, sedan lämpliga utdrag af desamma verkstälts, öfversända till meteorologiska institutet i Utrecht för observationernas bearbetande och vidare tillgodogörande.

Medelvärden af de vid byråns stationer under år 1895 utförda meteorologiska och hydrografiska observationerna hafva blifvit beräknade, hvarjemte de vid vattenhöjdmätningstationerna registrerade vattenhöjderna blifvit, i den mån diagrammerna till byrån inkommit, tabellariskt sammanställda.

Af årets anslag hafva upphandlats åtskilliga för byrån behöfliga instrument, hvarjemte byråns bok- och kartsamlingar förökats dels genom inköp och dels genom gåfvor från åtskilliga institutioner.

Af båkar och fasta sjömärken hafva under år 1896 tillkommit två nya, hvarjemte tre blifvit ombyggda och ändrade. Prickar och andra flytande sjömärken hafva tillkommit, nya till ett antal af 47, hvarjemte 18 andra blifvit flyttade eller på annat sätt ändrade samt 8 indragits, hvilka ändringar delvis förorsakats af upptäckten af 17 förut okända grund i eller invid allmän farled. Vid en på privat bekostnad utprickad farled i Norrland hafva alla sjömärken indragits.

Lotsverket.

Fyrbelysningen vid kusten har ökats genom utläggande af ett mindre fyrskepp vid Almagrundet utanför Sandhamn samt anordnande af ledfyrrar på skäret Vitten och på Vingalandet vid Göteborg, hvarjemte sju smärre ledfyrrar och en lysboj anordnats vid inomskärsleder i Östergötlands skärgård.

Starkare apparater äro anbragta på Holmögadds, Ratans, Berguddens och Viskärs fyrrar, hvarjemte åtskilliga förändringar och förbättringar vidtagits med åtta fyrrar.

För sjöfarten hinderliga fartygsvrak hafva genom lotsverkets försorg blifvit undanröjda på två ställen.

Enligt från Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande inkomna uppgifter utgjorde de intill den 1 November 1896 vakanssatta nummer af båtsmanshållet 3,391, deri icke inbegripna de inom Blekinge län och Södra Møre härad af Kalmar län på 10 år vakanssatta rotar, hvilkas antal vid samma tid utgjorde 630.

Båtsmans-
hållet.

Med anledning af Riksdagens i skrifvelse den 9 Maj 1896 gjorda framställning om vidtagande af åtgärder för påskyndande af båtsmanshållets vakanssättning, har Kongl. Maj:t, efter vederbörandes hörande, den 29 December 1896 meddelat föreskrifter i ämnet.

Sju af Kammarkollegium gifna utslag angående rotering af hemman inom Stockholms, Kalmar, Gotlands, Blekinge samt Göteborgs och Bohus län hafva enligt gällande föreskrifter blifvit Kongl. Maj:ts pröfning underställda, och har Kongl. Maj:t låtit vid de underställda utslagen bero.

Rotering.

Under år 1896 hafva på chefens för Sjöförsvarsdepartementet föredragning följande allmänna författningar utfärdats, nemligen: *den 17 April*: kungörelse om ändrad lydelse af § 4 i nådiga kungörelsen angående antagning vid flottans sjömanscorps af manskap med tjenstgöring för sin utbildning under viss del af tjenstetiden den 20 December 1894; *den 29 Maj*: kungörelse angående organisationen af flottans stab och denna stabs verksamhet i fredstid; *den 13 Juni*:

Utfärdade
författningar.

förnyad instruktion för öfverdirektören vid mariningeniörstaten; *samma dag*: förnyad instruktion för Marinförvaltningen; *den 27 November*: kungörelse angående lotsafgifternas beräknande; *samma dag*: kungörelse angående ändrad lydelse af § 1 samt upphäfvande af § 29 i Kongl. förordningen angående lotsverket den 15 Februari 1881; *samma dag*: kungörelse om upphäfvande af Kongl. kungörelsen angående lotsningsexamen för sjökaptener och styrmän den 13 April 1894; *den 9 December*: förordning angående åtgärder till undvikande af ombordläggning samt signaler för angifvande af nöd å fartyg.

Jordbruket. Efter en temligen blid och snöfattig vinter följde en för vårbruket särdeles gynsam väderlek, så att detta kunde å lämplig tid företagas och ostördt fortgå, och, då samma förmånliga väderlek sedermera fortsatte, uppkom vårsåden jemnt och väl och företedde ett lofvande utseende. Som emellertid försommaren var ovanligt torr och varm, blef vårsåden i sin växtlighet tillbakasatt, hvaremot höstsåden, som icke tagit skada af väderleken under försommaren, utvecklade sig särdeles väl. Skörden år 1896 utföll också, oaktadt hafreskörden i fråga om såväl korntal som halm i allmänhet gaf ett dåligt resultat, fullt medelmåttigt och möjligen öfver medelmåttan, hvilket hufvudsakligen berodde derpå att skörden af höstsåden, hvete och råg, varit utmärkt samt bättre än under något af de 23 senaste åren. Potatisskörden har äfven varit ovanligt rik och öfriga rotfrukter hafva gifvit en skörd öfver medelmåttan. Fodertillgången har i allmänhet varit tillräcklig eller derutöfver, men otillräcklig i länen vid Östersjön, Bohuslän, Dalsland och Vermland. Höstsådden har fortgått under normala väderleksförhållanden, hvarföre brodden utvecklat sig kraftigt, men till följd af den blida väderleken och obetydlig kåle i jorden voro utsigterna för höstsåden vid 1896 års slut icke fullt lika gynsamma som under den gångna hösten.

Nya stadgar för hushållningssällskap. Kongl. Maj:t har utfärdat nya stadgar den 7 Februari 1896 för Kopparbergs läns hushållningssällskap och den 19 Juni samma år för Jemtlands läns hushållningssällskap.

Inrättande vid rikets landtbruksinstitut af profningsanstalter för maskiner och redskap för landtbrukets behof. Sedan aktiebolaget Separator förklarar sig vilja till Landtbruksstyrelsen öfverlemna ett belopp af 100,000 kronor för att af nämnda styrelse användas vid landtbruksinstituten vid Ultuna och Alnarp för upprättande och underhåll af profningsanstalter för maskiner och redskap inom landtbruket och dess binäringar, har Kongl. Maj:t medgifvit att de af bolaget sålunda donerade medel må af statsverket mottagas för att till det dermed afsedda ändamålet användas; hvarjemte Kongl. Maj:t uppdragit åt Landtbruksstyrelsen att för ifrågavarande an-

stalter utfärda erforderliga föreskrifter samt meddelat särskilda bestämmelser om gåfvomedlens förvaltning af Statskontoret.

Den med statsmedel understödda nötboskapspremieringen inom riket har äfven under nästlidna år omfattats med synnerligt intresse, och samtliga hushållningssällskapen hafva sökt och erhållit bidrag af de utaf Riksdagen till understödjande utaf premiering af nötboskap anvisade medel.

Husdjurskötsel.

Sedan Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 11 Oktober 1895 anvisat medel till fortgående smörprofningar i Malmö och Göteborg under år 1896, har Landtbruksstyrelsen, jemlikt nådigt bemyndigande, fastställt regler för samma profningar att tills vidare från och med den 1 Januari 1896 lända till efterrättelse.

Smörprofningar.

För år 1896 hafva statsbidrag utgått till 14 landtmannaskolor och 24 landbruksskolor, förutom den vid Ultuna.

Landtmannaskolor, landbruksskolor och mejeriskolor.

På derom gjord framställning har Kongl. Maj:t medgifvit, att Malmöhus läns landbruksskola finge den 14 Mars 1896 flyttas från egendomen Oregården i Gudmundtorps socken och Frosta härad till egendomen Vestraby i Höxeröds socken af samma härad.

Mejeriskolan vid Robertsfors i Vesterbottens län har från och med den 24 Oktober 1896 upphört, och de till denna skola anslagna medel, så långt sådant hittills låtit sig göra, användts till mejerielevers undervisande vid enskilda mejerier inom Vesternorrlands och Vesterbottens län.

Den till Björkfors i Nedre Kalix socken af Norrbottens län förlagda mejeriskolan har äfven under år 1896 varit i verksamhet enligt gällande reglemente för de med understöd af statsmedel i riket inrättade mejeriskolor, och har Kongl. Maj:t till dess upprätthållande under åren 1896 och 1897 anvisat erforderliga medel.

För upprättande på försök af en mejeriskola vid Åtvidabergs fideikommiss i Åtvids socken af Östergötlands län under två år från och med den 1 November 1896 har Kongl. Maj:t ställt till Landtbruksstyrelsens förfogande ett belopp af 4,000 kronor. Enligt det af Landtbruksstyrelsen, på grund af nådigt bemyndigande, för denna skola utfärdade reglemente är skolans ändamål att lemna personer, såväl män som kvinnor, hvilka redan varit verksamma inom mejerifacket och jemväl förvärfvat teoretisk insigt i detta fack, tillfälle att ytterligare förkofra sig i mejerihushållningens teori, smör- och ostberedning m. m.

Landtbruksstyrelsen har den 11 Februari 1896 utfärdat förnyad instruktion för de i statens tjänst anstälde landtbruksingeniörer.

Förnyadt reglemente för landtbruksingeniörer.

Husslöjden. Under år 1896 hafva till husslöjdens befordran vidtagits likartade åtgärder som under de närmast föregående åren. Af statsmedel hafva under året för detta ändamål till hushållningssällskapen utdelats anslag till ett sammanlagdt belopp af 23,000 kronor, hvarjemte hushållningssällskapen och landstingen i de flesta län för ändamålet anvisat jemförelsevis betydliga belopp.

Kemiska stationer och frökontrollanstalter. Liksom under nästföregående år hafva jemväl under år 1896 sju med statsmedel understödda kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behov varit i verksamhet, nemligen i Skara, Halmstad, Kalmar, Vesterås, Örebro, Hernösand och Jönköping.

Likaledes hafva 18 frökontrollanstalter under nästlidna år erhållit understöd af statsmedel.

Kemisk-växtbiologisk anstalt. Äfven under nästlidna år har den med statsmedel understödda kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län varit i verksamhet enligt af Landtbruksstyrelsen för densamma fastställt reglemente.

Mejeriagenten i Manchester. I likhet med föregående år har en med statsmedel aflönad agent under år 1896 varit anställd i Manchester för befrämjande af svenska mejeriprodukters afsättning i England.

Fiskerinärigen. Under den fiskerisäsong, som nästlidna höst tagit sin början, har sillen i mindre mängd än vanligt inkommit i bohuslänska skärgården, hvarigenom ej blott de fiskande utan äfven de industriella anläggningar för beredande af sillguano m. m., hvilka grundats för tillgodogörande af detta fiske, drabbats af icke obetydliga förluster.

Deremot har sillfisket i Öresund, som de närmast föregående åren varit mindre gifvande, under år 1896 visat tecken till förbättring, liksom äfven sill- och strömmingsfisket vid östra kusten, såvidt känt är, utfallit någorlunda tillfredställande.

Enahanda förhållande har med ett och annat undantag, såsom t. ex. i Torne elf, der otjenligt vattenstånd hindrat fisket, varit rådande beträffande sötvattensfisket öfver hufvud.

Intresset för åstadkommande af undervisningen i sättet för och bättre tillsyn öfver fiskets utöfvande samt fiskodling synes äfven under nästlidna år varit i tilltagande, och hafva vederbörande i mera än hälften af rikets län erhållit bidrag af statsmedel för ifrågavarande ändamål.

Äfven för sillfiskeperioden 1896—1897 har statsunderstöd anvisats för anordnande af rapporter, enligt förut godkända formulär, rörande det bohuslänska sillfisket, hvarjemte enahanda bestämmelser som de för nästföregående fiskeperiod gällande meddelats rörande utbyte med vederbörande norsk myndighet af vissa

delar af nämnda rapporter mot motsvarande underrättelser rörande norska Östlandsfisket.

Från fonden för fiskerinäringens befrämjande har under året till ett hushållningssällskap lån beviljats till belopp af 4,800 kronor.

För fiskhandels befrämjande har äfven under år 1896 en agent med af-löning af statsmedel varit anställd i Berlin. Fiskeriagenten i norra Tyskland.

Kongl. Maj:t har den 13 Juni 1896 utfärdat kungörelse angående ändrad Fiskeristadgan. löydelse af 23 och 38 §§ i fiskeristadgan den 29 Juni 1852. Fiskeristadgan.

Under år 1896 hafva med bidrag af statsmedel fortsatta hydrografiska un- dersökningar af de Sverige omgifvande hafven utförts. Hydrografiska undersökningar.

Vid de under år 1896 hållna besigtningmöten för prisbelönande af hästar hafva fastställda pris blifvit utbetalda för 2,293 hästar, nemligen: 338 hingstar, 704 fölston och 1,251 unghästar, förutom de hästar, som af vederbörande nämnder prisbelönats med dertill af landsting och hushållningssällskap särskildt anslagna medel. Stuteriväsendet.

För statens hingstdepoter hafva under samma år inköpts från utlandet 1 fullblodshingst, 8 unghingstar och 19 hingstföl samt inom landet 1 fullblodshingst eller tillhoppa 29 hästar.

Kongl. Maj:t har den 28 Mars 1896 tillsatt en komité med uppdrag att taga i öfvervägande, huruvida en förändrad organisation af den myndighet, åt hvilken den centrala ledningen af landets hästväsende för närvarande är anför- trodd, må vara af verkligt behof påkallad, och att, derest efter omsorgsfull utredning så befinnes, afgifva af underdånigt betänkande åtföljdt förslag derom; och har denna komité den 18 November 1896 afgifvit betänkande i ämnet; hvarefter Kongl. Maj:t uppdragit åt komitén att utarbete och till Kongl. Maj:t inkomma med förslag till erforderliga förändringar i gällande föreskrifter rörande prisbelönande af hästar. Ifrågasatt förändrad organisation af den centrala ledningen af landets hästväsende.

Kongl. Maj:t har den 22 Maj 1896 föreskrifvit, att jemväl för tiden från och med den 1 Juni 1896 till den 1 Juni 1897 en af Kongl. Maj:t dertill särskildt förordnad veterinär skall hos Medicinalstyrelsen deltaga i handläggningen af veterinärärenden, samt att denne veterinär skall, i stället för öfverfältläkaren, såsom ledamot hos styrelsen föredraga nämnda ärenden. Veterinärväsendet.

Ändrade föreskrifter i afseende å utförelse af kreatur till utlandet. Den 9 Juli 1896 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående ändrad lydelse af § 3 i nådiga kungörelsen den 12 Januari 1884, angående hvad vid utförelse till utlandet af kreatur iakttagas bör.

Försök med skyddssympning mot rödsjuka hos svin. Kongl. Maj:t har anvisat medel för att under år 1896 användas till anordnande af försök med skyddssympning mot rödsjuka hos svin.

Landtmäterinstruktionen m. m. Med anledning af de i lagen om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring den 27 Juni 1896 meddelade föreskrifter, har Kongl. Maj:t den 27 November samma år utfärdat särskilda kungörelser angående dels vissa ändringar i nådiga landtmäteriiinstruktionen den 6 Augusti 1864, dels ock vissa ändringar i nådiga taxan på arfvode för landtmäteriförrättningar den 10 Juni 1881.

Upprödning af riksgränsen mot Norge. På grund af bestämmelserna i gränsetraktaten den 7/18 Oktober 1751 och nådiga beslutet den 22 Oktober 1845 har upprödning af riksgränsen mellan de förenade rikena nästlidna år egt rum från Nordlands amts sydgräns vid Jadmöröset N:o 204 till gränsen mot storfurstendömet Finland i norra delen af Senjens och Tromsö fögderi.

Rikets allmänna kartverk. Under år 1896 hafva följande arbeten utförts af rikets allmänna kartverk:

A. *Geodetiska arbeten:*

Triangelmätning af andra ordningen inom 29 qv.-mil af Stockholms län, 34 qv.-mil af Vesternorrlands län och 42 qv.-mil af Jemtlands län samt utstakning af triangelnät inom ett område af omkring 50 qv.-mil inom Jemtlands och Vesterbottens län.

B. *Topografiska arbeten:*

Fältnät i skalan 1:50,000 öfver ett område af 41,61 qv.-mil inom Gefleborgs län, hvarigenom kartbladet Gefle blifvit afslutadt samt hela bladet Ockelbo och södra delen af bladet Hudiksvall kartlagts. Derjemte hafva för fältnätareelevers öfning inom Gefleborgs län mindre områden kring Gefle och Lingbo station blifvit uppmätta i skalan 1:20,000.

Granskning på fältet af äldre kartblad har utförts öfver 31 qv.-mil inom Hallands län, hvarigenom den af detta läns landsting bekostade granskningen af länets topografiska kartblad under året afslutats.

Höjdmätning är verkställd inom Kopparbergs, Gefleborgs och Vesternorrlands län för kartbladen: Falun, Gefle, Hudiksvall och Sundsvall af generalstabens karta öfver Sverige.

Af denna karta har kartbladet Arvika under året utgifvits.

C. *Ekonomiska kartarbeten i södra och mellersta Sverige:*

Stomkarta har blifvit sammansatt i skalan 1:20,000 öfver ett område af 20,15 qv.-mil inom Södermanlands län och i skalan 1:50,000 öfver 51 qv.-mil inom Gefleborgs och Vesternorrlands län.

Fältmätning har utförts i skalan 1:20,000 öfver ett område af 17,97 qv.-mil inom Elfsborgs län.

Af denna karta hafva under året utgifvits bladen: Flundre—Bjerke och Redvägs härad. Kartan öfver Ale härad är färdiggraverad och kartorna öfver Vätle och Kullings härad under gravyr; af kartan öfver Fernebo härad af Vermlands län äro de två södra bladen färdiga i gravyr och de fyra återstående bladen under arbete.

D. *Ekonomiska topografiska arbeten i norra Sverige:*

Under året hafva arbeten utförts för beredande af stomkarta i skalan 1:50,000 för bladen: Lycksele och Norsjö af kartan öfver norra Sverige.

Fältmätningen i förening med höjdmätning har omfattat, i skalan 1:50,000 (utan stomkarta) 20,4 qv.-mil ofvan odlingsgränsen inom Stensele och Vilhelmina socknar för kartbladen: Stensele och Dikanäs, samt i skalan 1:100,000 (å förut beredd stomkarta) 10,7 qv.-mil af Vilhelmina och Dorothea socknar för kartbladet Risbäck. Derjemte hafva mindre kompletteringsarbeten utförts.

Afvägning har verkstälts till en längd af omkring 60 mil inom Lycksele och Vilhelmina socknar.

Af kartan öfver norra Sverige i skalan 1:200,000 hafva under året utgifvits bladen: Sorsele och Luleå, hvarjemte bladen: Tärna, Stensele och Piteå äro under arbete i och för utgifning.

I skalan 1:50,000 hafva under året kartlagts 2,80 qv.-mil inom Örebro och Kristianstads län och i skalan 1:100,000 en yta af 6,30 qv.-mil inom Skaraborgs län och de småländska länen.

Geologiska undersökningarna.

I Nerike hafva dessutom utförts praktiskt-geologiska arbeten med bidrag af Örebro läns landsting och hushållningssällskap, hvarjemte åtskilliga kompletteringsarbeten verkstälts i och för utgifvandet af en karta med beskrifning öfver Norbergs bergslag, hvartill brukssocieteten lemnat bidrag. I nordöstra Skåne hafva de geologiska förhållandena underkastats en särskild utredning.

Den 9 December 1896 har Kongl. Maj:t, med upphäfvande af de genom nådiga brefvet den 28 Maj 1880 i ämnet meddelade bestämmelser, fastställt förändrad plan för utgifvandet af geologiska kartverket öfver Sverige.

Förändrad plan för utgifvandet af geologiska kartverket öfver Sverige.

Reglering af länsmansdistrikt. Den af Kongl. Maj:t den 7 November 1895 föreskrifna reglering af länsmansdistrikten inom Stockholms läns vestra fögderi har den 1 Augusti 1896 träd i gällande kraft.

Kommunalförordningen på landet. Kongl. Maj:t har den 9 Januari detta år utfärdat lag om ändrad lydelse af § 56 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862.

Kommunala rösträtten på landet. Kongl. Maj:t har den 6 November 1896 uppdragit åt en komité att, med ledning af ej mindre den jemlikt nådigt beslut den 8 Januari 1894 inom Civildepartementet verkställda utredning rörande den kommunala rösträtten än äfven den af Statistiska centralbyrån med skrifvelse den 21 Oktober 1895 aflemnade statistiska redogörelsen angående dithörande förhållanden, inkomma med yttrande eller förslag i hvilken mån en begränsning af den kommunala rösträtten på landet lämpligen bör ega rum.

Instruktionen för Stockholms stads drätsel-nämnd. Den 16 Oktober 1896 har nådig kungörelse utfärdats angående ändrad lydelse af § 13 i nådiga instruktionen för Stockholms stads drätsel-nämnd den 14 December 1883.

Angående tillämpning å vissa områden på landet af ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer. Kongl. Maj:t har förordnat, att ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skola tillämpas å visst område af Vestra Skräflinge socken af Malmöhus län och å visst område vid Trollhättan inom Elfsborgs län; att ordningsstadgan för rikets städer skall tillämpas å visst område vid Karlskoga kyrkoby inom Karlskoga socken af Örebro län; samt att byggnadsstadgan för rikets städer skall tillämpas på Bodens stationssamhälle inom Öfver-Luleå socken af Norrbottens län och å visst område vid Vännäs jernvägsstation inom Vännäs socken af Vesterbottens län.

Fastställda regleringsplaner. Kongl. Maj:t har fastställt regleringsplaner för viss del af staden Mariestad samt för Borlänge stationssamhälle i Kopparbergs län, för Forserums stations-samhälle inom Jönköpings län, för ett område inom Vara köping af Skaraborgs län, för visst område vid Arvidsjaurs kyrkoplats inom Norrbottens län, för visst område af Vestra Sallerups socken af Malmöhus län, för Skillinge fiskeläge inom Kristianstads län och för Nyfors samhälle inom Södermanlands län.

Skyldighet för vissa yrkesidkare att afgifva statistiska uppgifter. Kongl. Maj:t har den 13 November 1896 dels utfärdat kungörelse angående skyldighet för vissa yrkesidkare att afgifva statistiska uppgifter, dels ock meddelat förändrade bestämmelser i afseende på berättelserna om bergshandteringen samt om fabriker och handtverk.

Kongl. Maj:t har den 24 Januari 1896 utfärdat kungörelse angående hvad till beredande af kännedom om olycksfall i arbetet iakttagas bör; och har för- Statistiska uppgifter angående olycksfall i arbete. mulär för sådan anmälan, som i denna kungörelse finnes omförmäld, den 19 Maj samma år blifvit, enligt författningens föreskrift, af Kommerskollegium fastställt.

Kongl. Maj:t har den 9 December 1896 utfärdat förordning angående försigtighetsmått till förekommande af käkbensbrand (fosfornekros) bland arbetare i tändsticksfabriker. Försigtighetsmått mot käkbensbrand (fosfornekros).

Kongl. Maj:t har den 19 Juni 1896 utfärdat förordning om ändrad lydelse af 5 § 1 mom. af förordningen angående kontroll å tillverkning af margarin samt å handeln dermed den 11 Oktober 1889. Kontroll å tillverkning af margarin m. m.

Med anledning af Riksdagens framställning har Kongl. Maj:t den 4 December 1896, med upphäfvande af nådiga förordningen angående förbud för barn att nattetid idka viss försäljning m. m. den 10 Juli 1891, utfärdat nådig förordning angående förbud för barn att idka viss försäljning. Förbud för barn att idka viss försäljning.

Kongl. Maj:t har den 5 Juni 1896 utfärdat kungörelse angående förvaltningsbidrag åt sjukkassor. Sjukkasseväsendet.

Sedan sistlidne års Riksdag bifallit Kongl. Maj:ts framställning att till arbetareförsäkringsfonden i riksstaten för år 1897 afsätta 1,400,000 kronor, har Kongl. Maj:t den 29 Maj 1896 förordnat, att dessa medel skola af Statskontoret förvaltas på sätt i nådiga brefvet den 15 November 1895 föreskrifvits i afseende å de af Riksdagen för år 1896 afsatta medel för ifrågavarande ändamål. Arbetareförsäkringsfonden.

Under år 1896 har det 18:de allmänna svenska landtbruksmötet hållits i Malmö. Den i samband med mötet anordnade utställning af husdjur samt åkerbruksredskap och maskiner m. m. vittnade fördelaktigt om det svenska landbrukets fortgående utveckling. Utställningar.

I Malmö har under året jemväl hållits en konst- och industriutställning.

Kongl. Maj:t har under år 1896 beviljat 19 utländingar tillstånd att i riket idka handel eller annan näring. Tillstånd för utländingar att i riket idka handel m. m.

Kongl. Maj:t har under år 1896 beviljat understöd åt en handelsagent i Egypten äfvensom särskildt statsanslag för befrämjande af afsättning i Indien af alster af svensk industri och svenska näringar samt i allmänhet för utvecklingen af Sveriges handelsförbindelser med sagda land. Exportagenter.

Förnyad spis-ordning å handelsfartyg. Kongl. Maj:t har den 17 April 1896 fastställt förnyad spisordning för besättningar å svenska handelsfartyg.

Hjelmare kanal- och slussverk. Kongl. Maj:t har den 24 April 1896 utfärdat kungörelse angående ändring af förnyade nådiga reglementet beträffande sättet och villkoren för förräntandet af Hjelmare kanal- och slussverks reparationsfond den 16 Oktober 1884.

Åtgärder till förekommande af kolerans införande i riket. Karantänsinrättningen på Käsö utanför Göteborg har under hela år 1896 varit i verksamhet och tillika användts såsom observationsanstalt. Observationsanstalterna vid Bredvik utanför Umeå, vid Juniskären utanför Sundsvall, vid Harön i Stockholms södra skärgård, vid Arkö i Östergötlands skärgård och vid Vestra Hästholmen i Karlskrona skärgård äfvensom observations- och karantänsanstalten på ön Fejan i Stockholms norra skärgård, hvilka alla vid utgången af år 1895 voro i verksamhet, höllos under år 1896 öppna, Fejan till och med den 20 Januari och de öfriga till och med den 7 samma månad.

Enligt bemyndigande i nådigt bref den 9 Juli 1896 har Medicinalstyrelsen dels vidtagit alla förberedande åtgärder för att under året kunna vid behof genast låta de vid Sveriges Östersjökust belägna observationsanstalterna träda i verksamhet, dels från och med den 16 sistnämnda månad till och med den 10 derpåföljande Oktober haft särskild läkare anställd för utförandet af ifrågakommande bakteriologiska undersökningar vid misstänkta kolerafall. Ingen af anstalterna hafva sedermera behöft öppnas. Endast fyra undersökningar hafva påkallats, och har dervid i intet fall kolera funnits för handen.

Patent- och registreringsverket. Under år 1896 hafva till Kongl. Patent- och Registreringsverket inkommit 1,714 ansökningar om patent och 347 ansökningar om registrering af varumärken. Under samma år har Patent- och Registreringsverket meddelat 892 patent och registrerat 304 varumärken.

Kongl. Maj:t har den 18 Maj 1896 förordnat, att Patent- och Registreringsverket skall från och med innevarande år vara registreringsmyndighet för aktiebolag samt i sammanhang dermed utfärdat kungörelser om aktiebolagsregistrets förande m. m. och om hvad iakttagas bör i afseende på införande i aktiebolagsregistret af aktiebolag, hvars ordning blifvit af Konungen stadfast.

Sistnämnde dag har Kongl. Maj:t jemväl utfärdat kungörelser om föreningsregistrens förande m. m., om ändring i vissa delar af kungörelsen om handelsregistrens förande m. m. den 4 November 1887, samt om ändring i vissa delar af förnyade nådiga förordningen angående expeditionslösen den 7 December 1883. Derefter hafva nådiga kungörelser utfärdats dels den 5 Juni 1896 om utgifvande af samlingar, omfattande de ur aktiebolagsregistret, föreningsregistren och handelsregistren kungjorda uppgifter och dels den 29 December samma år

angående användningen och redovisningen af afgifter för registrering i aktiebolagsregistret, föreningsregistren och handelsregistren.

Under år 1896 har Kongl. Maj:t uppå Civildepartementets föredragning meddelat stadfästelse å bolagsordningar för 380 nya aktiebolag med ett sammanlagdt aktiekapital af minst 98,161,190 kronor och högst 217,855,700 kronor. Af dessa äro 3 försäkringsaktiebolag, 15 jernvägsaktiebolag, 212 industri- och fabriksaktiebolag, 38 rederiaktiebolag, 43 handels- och hushållsföreningsaktiebolag samt 69 aktiebolag bildade för hvarjehanda ändamål.

Aktiebolag.

Från odlingslånefonden hafva under år 1896 lån beviljats till ett sammanlagdt belopp af 539,100 kronor.

Odlingslånefonden.

Kongl. Maj:t har den 5 Juni 1896 utfärdat kungörelse angående dispositionen af anslagen till bidrag till vägunderhållet på landet och till bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar.

Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.

Bland de med allmänna medel understödda väg- och vattenbyggnadsarbetena hafva, enligt uppgifter af Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, under år 1896 såsom fullbordade godkänts:

Allmänna väg- och vattenbyggnadsarbeten.

69 vägbyggnadsföretag, omfattande en längd af 48,40 nymil, för hvilka kostnaden beräknats till 1,303,833 kronor, hvaraf såsom statsbidrag åtnjutits 863,018 kronor 26 öre;

3 brobyggnadsföretag, för hvilka kostnaden beräknats till 30,120 kronor, deraf 20,000 kronor anvisats såsom anslag utan återbetalningsskyldighet;

1 hamnarbete, för hvilket kostnaden beräknats till 60,000 kronor, deraf 40,000 kronor anvisats såsom anslag utan återbetalningsskyldighet;

22 frostafdikningsföretag, för hvilka kostnaden beräknats till 237,105 kronor, hvaraf såsom statsbidrag utan återbetalningsskyldighet åtnjutits 76,079 kronor 22 öre; och utgör den genom dessa företag afdikade arealen 5,561,05 hektar;

11 odlingsföretag för en beräknad totalkostnad af 230,928 kronor 26 öre, till hvilka utaf statsmedel anvisats 148,300 kronor såsom lån; och utgör den genom dessa företag från vatten befriade eller eljest förbättrade arealen 1,388,04 hektar.

Kongl. Maj:t har under år 1896 beviljat koncessioner å följande jernvägsanläggningar:

Koncessioner å enskilda jernvägsanläggningar.

från Visby till Vestkinde;

från Gullberna station å Mellersta Blekinge jernväg till Thorsås i Kalmar län;

från Klintehamn till Roma station å Gotlands jernväg;

från Alnaryds station å Nettraby—Alnaryds jernväg till Eringsboda;
från Markaryds station å Vittsjö—Markaryds jernväg till Veinge station å
vestkustbanan;

från Kattarps station å vestkustbanan till Bjufs station å Helsingborg—
Hessleholms jernväg;

från Kärrgrufvans station å Krylbo—Norbergs jernväg öfver Nordansjö
bruk till Klackbergs gruffält; samt

från Skromberga till Pårps station å Helsingborg—Hessleholms jernväg.

Vidare har Kongl. Maj:t beviljat tillstånd till utsträckning af jernvägs-
anläggningen Rimbo—Skebo från Skebo till Sund i Häfverö socken; å utvidgning
af Hästveda—Karpalunds nya jernvägsaktiebolags jernväg medelst anläggning
af en bibana från Färlöfs station till Strö by i Norra Strö socken; å utvidg-
ning af jernvägen Göteborg—Vara—Skara från Pedersbacke till Håkantorp;
å utvidgning af Klackbergs jernvägsaktiebolags jernväg medelst anläggning af
ett jernvägsspår från stickspåret i närheten af Olsbo till Nordansjö hytta; samt
å utsträckning af jernvägen Mora—Elfdalen från Elfdalen till Rots by.

Derjemte har Kongl. Maj:t beviljat Kopparbergs och Hofors sågverks-
aktiebolag rättighet att, sedan vederbörlig besigtning försiggått, till allmänt be-
gagnande mot afgift upplåta bandelarne Linghed—Vintjern, den för godstrafik
redan upplåtne Vintjern—Jädraås samt Jädraås—Ockelbo.

Tillika har Kongl. Maj:t meddelat Glafva glasbruksaktiebolag rätt att,
sedan vederbörlig besigtning verkstälts, för allmän godstrafik upplåta jernväg
från Olsfors förbi Glafva till Bergsvikens hamn i Glafva socken af Vermlands län.

För trafik öpp-
nade enskilda
jernvägar.

Under år 1896 hafva för allmän person- och godstrafik upplåtits:
Bredåkra—Tingsryds jernvägsaktiebolags jernväg från Bredåkra station å
Mellersta Blekinge jernväg till Tingsryd i Kronobergs län med 1,067 meters
spårvidd och 41 kilometers längd;

Gotlands jernvägsaktiebolags jernväg från Visby till Vestkinde med 0,891
meters spårvidd och 11 kilometers längd;

bandelen Mora Noret—Mora af Mora—Elfdalens jernväg med 1,435 meters
spårvidd och 1,5 kilometers längd;

Norra Helsinglands jernvägsaktiebolags jernväg från Hudiksvall till en
punkt i närheten af Bergsjö kyrka i Bergsjö socken med 0,891 meters spårvidd
och 40,3 kilometers längd;

Falkenbergs jernvägsaktiebolags jernväg från Fridhemsberg till närheten af
Elfsederes kyrka i Kinds härad af Elfsborgs län med 0,891 meters spårvidd och
12 kilometers längd.

Längden af de under 1896 för allmän trafik öppnade jernbanor och ban-
delar uppgå sålunda till 105,8 kilometer.

Då Skåne—Hallands, Mellersta Hallands, Göteborgs—Hallands, Malmö—Billesholms och Landskrona—Engelholms jernvägar, med en längd af tillsammans 350,1 kilometer, vid 1896 års ingång öfvergått i statens ego, utgjorde längden af de enskilda jernvägarne, som vid 1895 års slut var 6,502,8 kilometer, följaktligen vid 1896 års slut 6,258,5 kilometer.

Af de enskilda jernvägarne äro 134 lokomotivbanor med 6,241,8 kilometers längd och 6 hästbanor med 16,7 kilometers längd.

Af lokomotivbanorna hafva

78 st. med en längd af	4,119,7 km.	en spårvidd af	1,435 m.
2 » » » » »	134,7 » » » »		1,217 »
1 » » » » »	18,2 » » » »		1,188 »
2 » » » » »	48,3 » » » »		1,093 »
9 » » » » »	394,6 » » » »		1,067 »
36 » » » » »	1,327,6 » » » »		0,891 »
2 » » » » »	150,0 » » » »		0,802 »
4 » » » » »	48,7 » » » »		0,600 »
134 st.	Summa 6,241,8 km.		

Bibanan Vännäs—Umeå har den 29 September 1896 öppnats för allmän trafik. Statens jernvägsbyggnader.

Förutom nyssnämnda bandel har statsbanenätet under år 1896 ökat med den s. k. vestkustbanan eller Skåne—Hallands, Mellersta Hallands, Göteborgs—Hallands, Malmö—Billesholms och Landskrona—Engelholms jernvägar, hvilka vid ingången af år 1896 öfvertagits af staten. I följd häraf utgjorde statsbanornas vid 1896 års slut trafikerade längd 3,681 kilometer emot 3,269 kilometer vid utgången af år 1895. Statens jernvägstrafik.

Bruttoinkomsten af statsbanornas trafik belöpte sig för år 1896 till omkring 28,300,000 kronor. I detta belopp ingår dock icke bruttoinkomsten af vestkustbanan, som utgjorde omkring 3,250,000 kronor.

Af statens jernvägars trafikinkomster hafva under år 1896 till Statskontoret inlevererats 9,800,000 kronor eller 2,600,000 kronor mera än i riksstaten för samma år beräknats. Till Statskontoret levererade trafikmedel.

Till Riksgäldskontoret hafva af trafikinkomsterna från vestkustbanan för tiden Januari—November inlevererats tillsammans 1,374,429 kronor 72 öre. Till Riksgäldskontoret levererade trafikmedel.

Sedan de flesta af rikets hushållningssällskap, svenska mosskulturföreningen, idkare af jernhandtering med flere å särskilda tider till Kongl. Maj:ts inkommit med underdåniga framställningar om nedsättning af fraktafifterna å såväl Ny godsindelning för transporter å statens jernvägar.

statsbanorna som de enskilda jernvägarna för åtskilliga transportartiklar berörande jordbruksnäringen och bergshandlingen, har Kongl. Maj:t den 29 Maj 1896 fastställt ny godsindelning att lända till efterrättelse vid transporter å statens jernvägar från och med den 1 derpåföljande Juli, hvarjemte Kongl. Maj:t förklarar, att den sålunda fastställda godsindelningen skulle tillämpas äfven å enskilda jernvägar i samtrafik dels med statens jernvägar, dels ock med andra enskilda jernvägar öfver statsbanorna.

De enskilda jernvägarnes afgifter för begagnande af statsbanestationer m. m.

Sedan af Kongl. Maj:t förordnade komiterade den 24 Oktober 1895 afgifvit betänkande och förslag angående jernvägsadministrationen och deruti utlätit sig, bland annat, rörande åtgärden för åstadkommande af ökning i statsbaneförvaltningens inkomster, har Kongl. Maj:t den 31 Oktober 1896 fastställt allmänna grunder för bestämmande af de enskilda jernvägarnes afgifter för begagnande af statsbanestationer samt för den genom statsbaneförvaltningens försorg verkställda samtrafikskontrollen.

Indragning af 4:de trafikdistriktet.

Enligt nådigt beslut har förutvarande fjerde trafikdistriktet från och med September månads utgång år 1896 upphört såsom särskildt distrikt och tills vidare sammanlagts med andra trafikdistriktet.

Reglementet för jernvägarnes begagnande under fredstid för militära ändamål.

Kongl. Maj:t har den 4 December 1896 utfärdat kungörelse angående ändrad lydelse af § 7 i nådiga reglementet för jernvägarnes begagnande under fredstid för militära ändamål den 25 Juli 1884, sådan samma § lyder enligt nådiga kungörelsen den 6 Februari 1885.

Resereglementet.

Den 29 Maj 1896 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående beräkning af reseersättning i visst fall.

Lösen för gravationsbevis å jernväg.

Kongl. Maj:t har den 29 December 1896 utfärdat kungörelse angående lösen för gravationsbevis å jernväg.

Riksbankens styrelse och förvaltning.

Kongl. Maj:t har den 29 Maj 1896 utfärdat kungörelse i anledning af Riksdagens beslut angående Riksbankens styrelse och förvaltning.

Ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor i orterna.

Den 15 Maj 1896 utfärdades kungörelse angående ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor i orterna.

Den 7 Augusti 1896 utfärdade Kongl. Maj:t kungörelse angående utgifning Nya riksbanks-
af nya riksbanksedlar å femtio kronor. sedlar.

Kongl. Maj:t har den 6 November 1896 utfärdat kungörelse angående den Bevilning af
vid samma års riksdag åtagna bevilning af fast egendom samt af inkomst. fast egendom
samt af in-
komst.

Den 1 Maj 1896 utfärdades kungörelse angående den af Riksdagen fast- Bevilnings-
ställda bevilningsavgift för spelkort samt om kortstämplingens verkställande. avgift för
spelkort.

Kongl. Maj:t har den 13 November 1896 utfärdat kungörelse angående Stämpel-
stämpelavgiften. avgiften.

Kongl. Maj:t har den 9 Maj 1896 utfärdat kungörelse angående ett tillägg Tillägg till
till lagen om rikets mynt den 30 Maj 1873. lagen om
rikets mynt.

Den 20 November 1896 utfärdades kungörelse angående tillägg till §§ 6 Ändring i in-
och 30 i nådiga instruktionen för Myntverket den 8 December 1876. struktionen för
Myntverket.

Vid Myntverket hafva sedan sista Riksdags sammanträde blifvit utmyntade: Myntverket.

Silfvermynt: 25-ören.....	kr. 198,386,50
10-ören.....	» 208,355,20
Bronsmünt: 5-ören.....	» 15,432,35
2-ören.....	» 18,158,32
1-ören.....	» 14,463,10

hvarjemte under samma tid preglats:
12,217 stycken medaljer till värde af kronor 44,748,43.

Jernvägspostbefordran har anordnats å statsbanedelen Vännäs—Umeå samt Jernvägspost-
å de enskilda jernvägarna Bredåkra—Tingsryd, Hudiksvall—Bergsjö och Frid- befordran.
hemsberg—Elfsered (Falkenbergs jernväg).

Under år 1896 hafva postkontoren i Grislehamn, Billingsfors, Gillberga De fasta post-
och Qvistrum indragits och ersatts med poststationer. Nya postkontor hafva anstalterna.
öppnats i Borlänge, Bengtsfors och Tidaholm, hvadan postkontorens antal vid
utgången af nästlidet år utgjorde 186 eller 1 mindre än vid 1895 års utgång.

Efter indragning af en del äldre och inrättande af nya poststationer upp-
gick vid 1896 års slut hela antalet fasta postanstalter till 2,348 eller 48 mera
än vid 1895 års utgång. I detta antal ingår äfven 1 under år 1896 nyinrättad
poststation af 3:dje klassen (brefsamlingsställe).

Antalet postförsändelser. Under år 1895, det senaste, för hvilket fullständiga statistiska uppgifter föreligga, hafva blifvit behandlade 169,077,030 postförsändelser af alla slag, hvilket antal vid jemförelse med nästföregående år utvisar en tillökning af 6,81 procent.

Särskildt hafva på grund af abonnement blifvit genom postverket fort-skaffade 80,847,040 nummerexemplar tidningar och tidskrifter, hvilket utvisar en tillökning af 9,52 procent.

Nedsättning i inrikes paketportot, m. m. Från och med den 1 Juli 1896 har väsentlig nedsättning egt rum i inrikes portot för paket, vägande öfver 1 kilogram. Derjemte har bestämts, dels att för skrymmande paket vigtportot skall ökas med 50 procent, dels att för ofrankerat paket skall i allmänhet utgå ett särskildt tilläggsporto af 10 öre.

Postförbindelserna med Norge och Danmark. Ej mindre i fråga om de särskilda bestämmelser, som gälla för postförbindelsen mellan Sverige och Norge, än äfven i gällande öfverenskommelse om postförbindelsen mellan Sverige och Danmark äro af respektive poststyrelser, med godkännande af de särskilda ländernas regeringar, vidtagna vissa ändringar och jemkningar, betingade af förutnämnda nedsättning i svenska vigtportot för paket, vägande öfver 1 kilogram, äfvensom deraf att jemväl Sverige från 1896 års början åtagit sig allmän befordran af internationella postpaket af högst 5 kilograms vikt.

Utveckling af postförskotts-försändelser med Nederländerna och Frankrike. Under år 1896 har mellan, å ena sidan, svenska och, å andra sidan, dels nederländska och dels franska postförvaltningarne träffats öfverenskommelser, genom hvilka allmänheten beredts tillfälle att taga postförskott till belopp af högst 250 floriner resp. 500 francs per försändelse å rekommenderade brefpostförsändelser och bref med angifvet värde, som för postbefordran till orter inom Nederländerna eller Frankrike med Algeriet aflemnas i Sverige å postkontor eller poststationer af första och andra klass.

Postanvisningsutvexling med Bulgarien. Jemväl har under år 1896 anordnats utvexling af postanvisningar mellan Sverige och Bulgarien.

Paketutvexling med Nordamerika via Göteborg. Beträffande den direkta postbefordran af paket, som via Göteborg eger rum mellan Sverige samt Amerikas förenta stater och vissa andra länder, har med den person i Amerika, agenten G. Pedersen, New York, hvilken derstädes förmedlar utvexlingen i fråga, under år 1896 träffats nytt aftal, hvarigenom, bland annat, tillfälle beredts att från början af Oktober månad samma år å ifrågavarande befordringsväg utvexla, förutom oassurerade paket, jemväl paket med angifvet värde till förhöjdt maximibelopp af 1,000 kronor per paket, äfvensom paket belagda med postförskott till belopp af högst 360 kronor per paket.

Angående den direkta utväxlingen, via Göteborg, af paketpostförsändelser mellan Sverige samt Storbritannien och Irland, har under år 1896 träffats nytt, för tillämpning från och med den 1 Januari 1897 afsedt aftal, hvarigenom maximivikten för ett paket af ifrågavarande slag höjts, vid försändning i riktningen från Sverige, från 3 till 5 kilogram och, vid försändning i riktningen från Storbritannien, från 7 till 11 engelska skålpund.

Paketutväxling
med Stor-
britannien och
Irland.

Jemlikt nådigt bemyndigande af den 13 Juni 1896 har öfverenskommelse blifvit träffad och undertecknad från svensk sida den 1 derpåföljde Juli och från tysk sida den 11 i samma månad mellan Generalpoststyrelsen och tyska rikspostförvaltningen angående anordnande och underhållande af regelbunden postångfartygsförbindelse mellan Trelleborg och Sassnitz från och med den 1 Maj 1897. Med föranledande af bestämmelserna i denna öfverenskommelse har Kongl. Maj:t den 24 Augusti 1896 bemyndigat Generalpoststyrelsen att med rederiaktiebolaget Sverige—Kontinenten afsluta kontrakt angående fullgörandet af den på Sverige ankommande delen af omförmälda postångfartygsförbindelse; och har sådant kontrakt derefter blifvit mellan Generalpoststyrelsen och nämnda bolag afslutadt.

Post-
förbindelse
mellan Trelle-
borg och
Sassnitz.

Antalet postanstalter, hvilka såsom postsparbankskontor betjena allmänheten med emottagande och utbetalande af postsparbanksmedel, utgjorde vid 1896 års slut 2,309 st., hvarjemte sparmärkesförsäljningsställenas antal uppgick till 4,252, deraf 2,302 postanstalter.

Post-
sparbanken.

Antalet utelöpande motböcker utgjorde vid årets ingång 408,288. Under år 1896 hafva utfärdats omkring 83,000 motböcker, under det att omkring 32,800 böcker dödats, hvadan antalet i omlopp varande motböcker vid årets slut utgjorde omkring 458,488.

Under årets lopp insattes i Postsparbanken omkring 20,395,000 kronor och uttogos omkring 10,252,700 kronor, i följd hvaraf delegarnes behållning, som vid årets början uppgick till kronor 38,477,499: 21, ökats med omkring 10,142,300 kronor och vid årets utgång uppgick till omkring 48,619,799 kronor, oberäknadt upplupna räntor för året.

De af Postsparbanken förvaltade medlen voro vid 1896 års utgång placerade dels uti obligationer, utfärdade af svenska staten, Sveriges allmänna hypoteksbank eller kommuner inom landet till ett bokfördt värde af 40,945,998 kronor 43 öre, dels ock i direkta lån till kommuner till ett sammanlagdt kapitalbelopp af 8,075,665 kronor 68 öre, hvarjemte vid årets utgång i Riksbanken inestodo, förutom ränta, 464,051 kronor 29 öre.

Kongl. Maj:t har den 19 Juni 1896 utfärdat kungörelse angående beloppet af den ränta, som godtgöres delegarne i Postsparbanken.

Ränta till del-
egarne i Post-
sparbanken.

Statstelegraf- Efter senaste Riksdags sammanträde hafva inom statstelegrafnätet tillkom-
nätet. mit 588,3 km. linier och 1,153,0 km. trådleddningar, hvaremot afgått 610,2 km.
linier och 1,159,2 km. ledningar, så att telegrafnätet vid 1896 års slut upptog i
linier och kablar 8,574,7 km. samt i ledningar 24,430,5 km.

Indragna På grund af Kongl. Maj:ts bemyndigande hafva indragits telegrafstatio-
telegrafstatio- nerna i Grenna, Grislehamn och Hvetlanda, å hvilka samtliga orter telefon-
ner. stationer inrättats, hvarigenom tillgång till telegramvexling fortfarande är all-
mänheten beredd.

Nyirättade De förutvarande rikstelefonstationerna i Falköping, Norrtelje och Södertelje
telegrafstatio- hafva förändrats till telegrafstationer, hvarjemte i Arvika inom Vermlands län
ner och riks- samt i Fiskebäckskil inom Göteborgs och Bohus län öppnats rikstelefonstationer,
telefon- tillgängliga äfven för befordring af in- och utländska telegrammer.
stationer.

Telefonstatio- Vid telefonstationerna å 28 orter inom riket hafva anordnats telegramexpedi-
ner, anordnade tioner för utvexling af telegrammer på svenska språket till och från orter i
för telegram- Sverige, Norge och Danmark, hvaremot dylik expedition upphört å tre telefon-
vexling. stationer.

Telegram- För befordring af telegrammer, affattade på svenska språket, till stationer
inlemnings- i Sverige, Norge och Danmark hafva öppnats två telegraminlemningsställen i
ställen. Stockholm samt ett sådant i hvardera af städerna Gefle, Helsingborg, Hudiksvall,
Kristianstad, Linköping och Sundsvall.

Jernvägsstatio- I förbindelse med telegrafnätet hafva blifvit satta 5 jernvägsstelegrafstationer
ner i förbin- för korrespondens med riket samt med Norge och Danmark och 11 för allmän
delse med internationel korrespondens.
telegrafnätet.

Hela antalet Statstelegrafstationerna i riket, med inberäkning af 8 rikstelefonstationer, ut-
telegrafanstal- gjorde vid 1896 års slut 162 och voro då med dem förbundna 203 telegram-
ter i riket. expeditioner för befordring af telegrammer på svenska språket till och från
orter i Sverige, Norge och Danmark samt 1,046 jernvägsstelegrafstationer, så
att hela antalet af rikets i förbindelse med hvarandra stående telegrafanstalter
vid slutet af samma år uppgick till 1,411.

Telegram- Under år 1895, det senaste, för hvilket fullständig statistik är upprättad,
vexling. hafva befordrats 1,905,107 taxerade telegrammer, deraf inländska 905,310 och
utländska 999,797.

Under sommaren år 1896 har i Budapest hållits en internationel telegraf- konferens, den åttonde i ordningen, hvori Sverige såsom tillhörande den all- männen telegrafunionen äfven deltagit, och hafva dervid åtskilliga förändringar af bestämmelserna i reglementet för den internationella tienstgöringen vidtagits och nya tillägg till detsamma blifvit gjorda, äfvensom tarifferna för den inter- nationella telegramvexlingen undergått revision, hvarigenom nedsättning i portot för Sveriges korrespondens med vissa främmande länder kommer att ega rum, hvilken portonedsättning vidtager dels redan från 1897 års början, dels den 1 Juli samma år, då det nya internationella telegrafreglementet kommer att träda i kraft.

Internationella telegrafreglementet.

Inom rikstelefonnätet hafva, förutom abonnentlinier och abonnentledningar, tillkommit 702,5 km. linier och 3,529,9 km. förbindelseledningar, men afgått 267,5 km. linier och 926,0 km. förbindelseledningar, så att telefonnätet vid 1896 års slut upptog i linier 7,314,0 km. samt i förbindelseledningar 28,666,5 km., deraf enkla 2,822,7 km. och dubbla 25,843,8 km.

Statens telefonförbindelser.

Följande enskilda telefonnät hafva blifvit för statens räkning inköpta, nem- ligen:

Inköpta, ny- anlagda och ombyggda telefonnät.

	telefonförenings nät,	
Eksjö	»	»
Fellingsbro	»	»
Filipstads bergslags	»	»
Forssa	»	»
Grangärde	»	»
Göteborgs allmänna	»	»
Ljusdals	»	»
Ludvika	»	»
Stöde telefonaktiebolags	»	»
Vadsbro	»	»
Örnsköldsviks	»	»

Dessa telefonnät hafva antingen redan tillträdts eller tillträdas i den mån ombyggnad af desamma hinner att verkställas.

Sammanlagda antalet af de utaf telegrafverket genom köp förvärfvade och under år 1896 tillträdde enskilda telefonnät äfvensom af de genom nyanlägg- ningar under året tillkomna utgör 80.

Vexel- och centralstationer till ett antal af 88 äro under samma år satta i förbindelse med rikstelefonnätet.

Antalet af de i telegrafverkets telefonnät uppsatta telefonapparater har under år 1896 ökats med omkring 3,400, så att sammanlagda antalet af nämnda apparater vid årets slut utgjorde inemot 26,000.

Telefonappa- rater.

Vexlade telefonsamtal. Under år 1895, det senaste, för hvilket, enligt hvad ofvan är nämnt, fullständig statistik blifvit upprättad, har antalet telefonexpeditioner uppgått till inemot 50,000,000, deraf 276,705 utgjort telefonerade telegrammer och 19,323 telefonmeddelanden samt återstoden samtal.

Ändringar i tullstadgan. Kongl. Maj:t har den 1 April 1896 låtit utfärda kungörelse angående förändrad lydelse af §§ 28 och 41 i tullstadgan den 2 November 1877.

Tulltaxan. Den 5 Juni 1896 har Kongl. Maj:t låtit utfärda kungörelse angående fortsatt tillämpning af tulltaxan den 28 September 1895 med vissa ändringar.

Tullbehandlingen af gods, som med ångfärja befordras mellan Helsingborg och Helsingör. Kongl. Maj:t har den 4 September 1896 förklarat, att de under år 1892 till förmån för trafiken å Skåne—Hallands jernväg i fråga om ångfärjetrafiken mellan Helsingborg och Helsingör medgifna undantag från gällande tullförfattningar må tillgodonjutas, äfven sedan nämnda jernväg införlifvats med statens banor.

Stapelstads- samt nederlags- och transitupplagsrätt för staden Örebro. Den 24 April 1896 utfärdades kungörelse angående stapelstads- samt nederlags- och transitupplagsrätt för staden Örebro.

Mellanrikslagskomitén. De ombud, hvilka från såväl Sverige som Norge utsetts att föra förhandlingar i syfte att utarbeta förslag till nya bestämmelser rörande de båda ländernas ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden och hvilka under 1895 års höst sammanträdte i Stockholm, hafva under Augusti—Oktober månader 1896 sammanträdte å Holmenkollen vid Kristiania; och hafva derefter förhandlingar i ämnet egt rum mellan delegerade af de båda ländernas regeringar.

Försäljning af mindre kronoegendomar. Kongl. Maj:t har under år 1896 antagit gjorda köpeanbud å 69 till försäljning utbudna kronoegendomar, hvilka med ett taxeringsvärde af 582,700 kronor i köpeskilling tillsammans betingat 746,944 kronor.

Dessutom har Kongl. Maj:t för tillsammans 12,757 kronor medgifvit särskild föryttring af 18 st. lägenheter, belägna å utarrenderade kronoegendomar, om hvilkas försäljning förordnats.

Skogshushållningsplaner. För 180 allmänna skogar hafva hushållningsplaner under år 1896 blifvit fastställda, hvarjemte skogsuppskattningar å betydande kronoparksarealer i Dalarne och Norrland kommit till utförande.

Kronoparkernas tillökning. För bildande af nya eller utvidgning af förut befintliga kronoparker hafva köp afslutats om 3,254,58 hektar för en köpeskilling af 218,389 kronor 62 öre.

Med anledning af särskilda underdåniga framställningar har Kongl. Maj:t Fridlysning af vildt. förordnat:

att all jagt efter rådjur inom Vestmanlands län och efter elg inom Jönköpings och Kronobergs län skall vara förbjuden under åren 1896 till och med 1900;

att inom Kopparbergs län fångande eller dödande af årskalf efter elg skall vara förbjudet under samma tid;

att inom Göteborgs och Bohus län samt vid en kuststräcka af Hallands län fridlysningstiden för ejder skall under nämnda år taga sin början den 1 Februari och gå till ända med den 30 November hvarje år;

att inom Elfsborgs län, med undantag af de till länet hörande delar af kronoparkerna Halle- och Hunneberg samt Edsmären, fångande eller dödande af elgkor äfvensom af årskalfvar efter elg skall vara förbjudet under fem år från och med den 1 September 1896; samt

att all jagt efter den tyska haren (*Lepus europæus*. Pall.) inom Kristianstads och Malmöhus län, med undantag för ön Hven, skall vara förbjuden till den 1 Januari 1899.

Till enskilda skogsegares tjänst hafva jemväl under år 1896 varit anställda sex skogsingeniörer, hvilkas verksamhet tagits i anspråk vid 180 särskilda för- Skogsingeniörer. rättningstillfällen under sammanlagdt 622 arbetsdagar.

På kronans bekostnad hafva strömmrensningens arbeten blifvit utförda i Lainio Flottleder. elf och Hvitträskbäcken, i Harsprånget och forsar deromkring i Luleå elf samt i Trollforsen i Piteå elf.

I enlighet med föreskriften i Kongl. brefvet den 29 Maj 1891 angående upp- Skogstorp i Norrland. låtelse åt enskilde af odlingslägenheter å kronoparker i Norrbottens län för bildande af skogstorp, hafva under år 1896 kontrakt om ytterligare 23 dylika lägenheter blifvit upprättade, så att antalet upplåtna skogstorp numera utgör 161.

Den 22 Maj 1896 utfärdades kungörelse om förändrad lydelse af 5:te och Ändring i kungörelsen angående förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner; hvarjemte Kongl. Maj:t den 25 September 1896 meddelat bestämmelser att tjena till för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner. efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner.

Kongl. Maj:t har den 27 Juni 1896 utfärdat kungörelse angående afsön- Afsöndring af dring af jord från boställen eller vissa andra publika hemman eller lägenheter, ställen m. m. som icke under stadgad åborätt besittas.

Anteckning i jordeboken af jordafsöndringar. Samma dag utfärdades kungörelse angående verkställandet af anteckning i jordeboken i vissa fall af jordafsöndringar.

Skogskomité. Sedan Riksdagen anhållit, att Kongl. Maj:t ville tillsätta en komité af sakkunnige män för att utreda hvilka åtgärder lämpligen kunde vidtagas för vinnande af en tillfredsställande vård af de enskilda skogarne och derefter framlägga de förslag, hvartill denna utredning, med hänsyn till de inom olika landsdelar rådande förhållanden, gäfvé anledning, har Kongl. Maj:t den 16 Oktober 1896 tillsatt en komité med uppdrag att verkställa den utredning och uppgöra de förslag, som afsåges i Riksdagens förevarande skrifvelse.

Ändring i förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin, m. m. Kongl. Maj:t har den 1 Maj 1896 utfärdat kungörelse om ändring i § 25 af nådiga förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 24 Maj 1895.

Ändring i förordningen om beskattning af hvitbetssockertillverkingen. Den 15 Maj 1896 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående ändrad lydelse af § 2 i nådiga förordningen om beskattning af hvitbetssockertillverkingen i riket den 19 Maj 1893.

Ändring i förordningen om mått och vikt. Med anledning af gjord framställning af chefen för Finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå har Kongl. Maj:t den 27 November 1896 utfärdat kungörelse angående ändrad lydelse af § 35 i nådiga förordningen om mått och vikt den 9 Oktober 1885.

Allmänna hypoteksbanken. Allmänna hypoteksbankens obligationsskuld, som vid 1894 års utgång utgjorde 319,154,406 kronor 67 öre, uppgick vid 1895 års slut till 308,501,166 kronor 67 öre, hvaraf mot inhemska obligationer 126,710,100 kronor, emot tyska 151,151,466 kronor 67 öre och emot franska 30,639,600 kronor; och utgjorde räntan, hvarmed obligationerna voro förskrifna, 5 % å 15,712,900 kronor, $4\frac{1}{4}$ % å 17,117,500 kronor, 4 % å 195,653,766 kronor 67 öre, $3\frac{3}{4}$ % å 23,645,500 kronor och $3\frac{1}{2}$ % å 56,371,500 kronor.

Under år 1896 har af 1883 års inhemska lån försålts obligationer, afstämpade till $3\frac{3}{4}$ % ränta, till belopp af 2,750,000 kronor. Något nytt obligationslån har icke under samma år af hypoteksbanken upplagts. Under år 1896 hafva följande amorteringar å bankens obligationslån verkstälts, nemligen: å inhemska 5 procentlånet 630,500 kronor, å inhemska $4\frac{1}{2}$ procentlånet 891,000 kronor, å inhemska 4 procentlånet 288,300 kronor, å inhemska $3\frac{3}{4}$ procentlånet 439,300 kronor, å inhemska $3\frac{1}{2}$ procentlånet 113,500 kronor, å tyska 4 procentlånet 511,733 kronor 33 öre, å tyska $3\frac{1}{2}$ procentlånet 174,933 kronor 33 öre och å franska 4 procentlånet 271,080 kronor.

Enligt den öfversigt af hypoteksföreningarnes ställning vid 1895 års slut, hvilken i Finansdepartementet upprättats efter uppgifter från de särskilda hypoteksföreningarne, utgjorde summan af den amorteringslåneskuld, hvari hypoteksföreningarne, efter afdrag af de å lånen verkställda amorteringar, då häftade, 277,532,585 kronor 30 öre eller 3,815,873 kronor 1 öre mindre än vid utgången af år 1894.

Hypoteksföreningarnes ställning.

Af nämnda amorteringslåneskuld tillhörde 2,046,193 kronor 33 öre lån, upptagna af hypoteksföreningarne sjelfva, samt 275,486,391 kronor 97 öre lån, som erhållits genom allmänna hypoteksbanken.

Allmänna hypotekskassans för Sveriges städer obligationsskuld utgjorde vid 1895 års utgång 24,797,933 kronor 33 öre mot 25,008,466 kronor 66 öre vid utgången af år 1894. Under år 1896 har från hypotekskassan icke någon obligationsförsäljning egt rum.

Allmänna hypotekskassan för Sveriges städer.

Hypotekskassans fordringar hos delegande stadshypoteksföreningar samt kommuner uppgick vid 1895 års slut, efter verkställd amortering, till sammanlagdt 14,589,413 kronor 27 öre.

Riksbankens metalliska kassa utgjorde, beräknad i enlighet med bankreglementets bestämmelser, vid slutet af November 1896 i rundt tal 25,061,800 kronor emot 26,552,000 kronor vid samma tid år 1895. Tillgången bestod i myntadt och omyntadt guld för 23,441,500 kronor samt silfvermynt enligt 1873 års myntkonvention 1,620,300 kronor.

Riksbankens och de enskilda bankinrättningarnes kassatillgångar.

De enskilda bankerna egde vid utgången af November månad år 1896 i myntadt och omyntadt guld vid hufvudkontoren ett belopp af 7,500,400 kronor emot 7,533,600 kronor vid samma tid år 1895.

Det belopp i guld, som vid slutet af November 1896 fans hos aktiebankerna, utgjorde 624,100 kronor emot 96,700 kronor den 30 November 1895.

Riksbanken och de enskilda bankinrättningarne hade den 30 November 1896 fordringar hos utlandet i räkning och på grund af vaxlar till belopp af 92,372,900 kronor samt skulder å tillhoppa 23,051,700 kronor, så att bankernas öfverskjutande fordran hos utlandet utgjorde 69,321,200 kronor mot 69,165,700 kronor vid samma tid år 1895. Derjemte innehade Riksbanken den 30 November 1896 utländska obligationer till ett belopp af 13,682,300 kronor mot 11,174,200 kronor samma dag år 1895.

Beloppet af utelöpande banksedlar var vid slutet af November 1896, i runda tal, för Riksbanken 60,084,400 kronor och för de enskilda bankerna 64,854,300 kronor eller sammanlagdt 124,938,700 kronor. Vid samma tid år 1895 var utelöpande sedelbeloppet 116,250,600 kronor, och har alltså en ökning med

Utelöpande banksedlar.

8,688,100 kronor egt rum, i det att Riksbankens sedelutgifning ökats med 5,001,000 kronor och de enskilda bankernas med 3,687,100 kronor.

Bankernas in-
och utlåning.

Uti Riksbanken och de enskilda bankinrättningarne, rörande hvilka öfversigter genom Finansdepartementet offentliggöras, voro den 30 November 1896 innestående:

på sparkasseräkning 21,439,800 kronor emot 17,694,600 kronor samma dag år 1895,

på upp- och afskrifnings-, folio- samt löpande räkning 130,389,900 kronor emot 113,327,100 kronor samma dag år 1895,

på depositionsräkning 323,994,600 kronor emot 323,480,700 kronor samma dag år 1895.

Beloppet diskonterade inrikes vexlar, som den 30 November 1895 utgjorde 212,516,300 kronor, var vid samma tid år 1896 226,007,700 kronor och hade alltså ökats med 13,491,400 kronor.

Vid slutet af November 1896 utestod såsom lån ett belopp af 333,469,400 kronor emot 301,219,900 kronor vid samma tid år 1895, hvilket således innebär en ökning af 32,249,500 kronor.

Det å kassakreditiv utestående beloppet hade från slutet af November 1895 till samma tid år 1896 ökats från 73,741,900 kronor till 76,377,900 kronor eller med 2,636,000 kronor, hvarjemte det å löpande räkning utestående beloppet under samma tid ökats från 14,864,000 kronor till 23,822,200 kronor eller med 8,958,200 kronor.

Den 30 November 1896 var derjemte på indrifning beroende ett belopp af 2,529,600 kronor emot 3,414,800 kronor samma dag år 1895.

Totalsumman af bankernas till allmänna rörelsen lemnade försträckningar utgjorde alltså vid slutet af November 1896 662,206,800 kronor emot 605,756,900 kronor vid samma tid år 1895 och hade således ökats med 56,449,900 kronor, under det hela inlåningen på sparkasse-, upp- och afskrifnings-, folio- samt löpande räkning och depositionsräkning samtidigt ökats med 21,321,900 kronor, hvarjemte beloppet utelöpande sedlar ökats med 8,688,100 kronor. Under samma tid hafva bankernas fonder ökats med 14,500,000 kronor.

Nya och upp-
lösta bank-
aktiebolag.

Under år 1896 har Kongl. Maj:t meddelat följande aktiebolag tillstånd att, utan rätt till utgifvande af egna banksedlar, drifva bankrörelse, nemligen: aktiebolaget Skånska handelsbanken, aktiebolaget Nordiska kreditbanken, Lindesbergs bankaktiebolag, aktiebolaget Sollefteå folkbank, aktiebolaget Tjenstemannabanken, aktiebolaget Stockholms köpmansbank, hvilken sedermera under året upphört med sin rörelse, Sydsvenska kreditaktiebolaget samt Hvetlanda bankaktiebolag. Under året har aktiebolaget Stockholms tjenstemannasparkassa upphört med sin rörelse.

Kungörelser hafva af Kongl. Maj:t utfärdats angående frihet från utmätning för pensioner från Nässjö—Oskarshamns jernvägs tjenstemäns och betjentes pensions- och understöds-kassa, Landskrona och Helsingborgs jernvägars pensionsinrättning samt från Landskrona och Helsingborgs jernvägars enke- och pupillkassa äfvensom svenska sjuksköterskornas allmänna pensionsförening.

Frihet från utmätning för pensioner.

På föredragning af chefen för Ecklesiastikdepartementet har Kongl. Maj:t utfärdat:

Författningar i hvarjehanda ämnen.

den 24 Januari 1896: kungörelse angående ändrad lydelse af §§ 13, 32, 35 och 37 i nådiga reglementet för presterskapets enke- och pupillkassa den 6 November 1874; *den 31 Januari:* förnyadt reglemente för lappmarks ecklesiastikverk; *den 7 Februari:* kungörelse angående ändring af § 3 mom. d) i Kongl. stadgan för Gymnastiska centralinstitutet den 13 Juli 1887; *den 14 Februari:* kungörelse angående ändring i § 10 af nådiga förordningen angående kyrkoböckers förande den 6 Augusti 1894; *den 29 Maj:* lag angående blindundervisningen; *samma dag:* stadga för läroanstalter för blinda; *samma dag:* kungörelse angående understöd åt högre skolor för qvinlig ungdom; *samma dag:* kungörelse angående anslag för beredande af undervisning i slöjd åt i skolåldern varande flickor; *samma dag:* kungörelse angående anordnande af profårskurs vid folkskolelärarinneseminarium; *samma dag:* kungörelse angående ändring i stadgarna för de tekniska elementarskolorna; *samma dag:* kungörelse angående understöd åt lägre tekniska yrkesskolor; *samma dag:* kungörelse angående understöd till anordnande af föreläsningkurser för arbetsklassen; *den 5 Juni:* kungörelse angående anslag af allmänna medel till döfstumskoldistrikt, som till enskild undervisningsanstalt öfverlemnadt sinnesslött döfstumt barn; *samma dag:* kungörelse angående understöd för år 1897 åt äldre, behöfvande folkskolelärare; *samma dag:* kungörelse om afskaffande af fältskärsexamen m. m.; *den 4 September:* kungörelse angående ändring af vissa §§ i stadgan för de medicinska examina och den i sammanhang med dem föreskrifna kliniska undervisning den 13 November 1874; *samma dag:* kungörelse angående ändring af vissa §§ i stadgarna för Karolinska medikokirurgiska institutet den 29 April 1886; *samma dag:* kungörelse angående ändrad lydelse af § 10 uti förordningen angående den universiteterna tillkommande disciplinära myndighet öfver de studerande den 2 April 1852; *den 4 December:* nådig skrifvelse till Kanslern för rikets universitet angående ändringar i föreskrifterna för teologisk-filosofisk och medicinsk-filosofisk examen.

Sedan Kongl. Maj:t uppdragit dels den 5 Oktober 1894 åt en komité att granska nådiga stadgan angående sinnessjuka, dels ock den 16 Oktober samma

Komitéer.

är åt särskilde komiterade att utarbete en musikbilaga till svenska kyrkans nya handbok, hafva underdåniga betänkanden och förslag af nämnda komitéer under år 1896 afgifvits.

Revision af svenska kyrkans psalmbok.

Efter det komiterade för revision af svenska kyrkans psalmbok verkstält den af Kongl. Maj:t anbefalda förnyade revision af psalmboken, samt detta förslag till reviderad psalmbok blifvit till trycket befordradt, har Kongl. Maj:t låtit anbefalla samtliga domkapitlen, Stockholms stads konsistorium, hofkonsistorium samt teologiska fakulteterna vid universiteten i Upsala och Lund att öfver berörda förslag afgifva underdåniga utlåtanden.

Utgifvande af en ny öfversättning till lappska språket af nya testamentet.

Kongl. Maj:t har bemyndigat domkapitlet i Hernösand att vidtaga åtgärder för såväl öfversättning till lappska språket af senast antagna svenska öfversättning af nya testamentet som förstnämnda öfversättnings utgifvande från trycket.

Bibelöfversättningen.

Bibelkommissionen har under år 1896 afgifvit förslag till ny öfversättning af de fem moseböckerna, hvarefter nämnda förslag blifvit remitteradt till yttrande af samtliga consistoria ecclesiastica äfvensom de teologiska fakulteterna vid universiteten i Upsala och Lund, hvilka yttranden numera samtliga inkommit.

Angående upphörande af extra nådår.

Sedan vid bildandet af presterskapets enke- och pupillkassa såsom vilkor stadgats, att, så snart pensionerna från nämnda kassa kunde med fulla beräknade beloppet utgå, extra nådår icke vidare skulle beviljas; samt direktionen för kassan uti afgifvet yttrande upplyst, att de pensioner, som nu utdelades, vore att betrakta såsom utgående med detta belopp, har Kongl. Maj:t genom cirkulär den 28 Mars 1896 till samtliga domkapitlen, Stockholms stads konsistorium och hofkonsistorium förklaradt, att extra nådår efter prest, som varit delegare i kassan men afidit efter utgången af ecklesiastikåret 1896—1897, icke kan beviljas.

Angående lekmanadops antecknande i kyrkobok.

Den 13 Juni 1896 har Kongl. Maj:t låtit utfärda cirkulär till samtliga domkapitlen, Stockholms stads konsistorium samt hofkonsistorium rörande de närmare omständigheter, hvarunder af lekman utan nödfall förrättadt dop må i kyrkobok antecknas.

Religionsvården.

Den 24 April 1896 har Kongl. Maj:t meddelat bestämmelser angående reglering af de kyrkliga förhållandena inom Ramsele pastorat och dervid, bland annat, föreskrifvit, att efter nuvarande kyrkoherdens i Ramsele afgång en komminister skall, derest Ramsele församling ikläder sig erforderlig byggnadsskyldighet, anställas inom församlingen.

Kongl. Maj:t har den 15 Maj 1896 medgifvit, att viss angifven del af Lindesbergs landsförsamling må utgöra området för ett kapellag, benämndt Guldsmeshytte kapellag, hvilket dock, intill dess annorledes kan varda förordnad, fortfarande skall tillhöra Lindesbergs landsförsamling i kyrkligt och kommunalt hänseende.

På ansökning af Raås församling har Kongl. Maj:t den 27 Juni 1896 förklarat, att nämnda församling skall för framtiden i stället för Vällufs församling utgöra moderförsamling inom dessa två församlingars pastorat.

Kongl. Maj:t har den 13 November 1896 förordnat, att Högsjö och Hemsö församlingar skola vid komministerns i Högsjö afgang från tjensten skiljas ifrån Gudmundrå pastorat och bilda eget gäll med Högsjö församling såsom moderförsamling.

Kongl. Maj:t har medgifvit inrättandet af följande nya presterliga befattningar, nemligen: en e. o. presterlig befattning med benämning pastoratsadjunktur inom Karlstads stads- och landsförsamlingars pastorat; en tredje predikantsbefattning inom Sköfde stadsförsamling under ytterligare fem år från den 1 Maj 1897; en komministerstjenst inom Karlskrona stadsförsamling; en pastoratsadjunktur inom Adolf Fredriks församling i Stockholm; en pastoratsadjunktur i Jönköping samt en tredje predikantsbefattning i Borås stadsförsamling.

Kongl. Maj:t har fastställt förslag till röstgrund vid prestval i Uddevalla, Röstgrund vid
Bäfve och Lane-Ryrs församlingars pastorat, i Linköpings och St. Lars församlingars pastorat, i Motala stads- och landsförsamlingars pastorat samt i Piteå stads- och landsförsamlingars pastorat. prestval.

Under år 1896 har Kongl. Maj:t fastställt ritningar till 3 nya kyrkor, till Nya kyrkor
ändringar och reparation af 21 samt till altare, orgelfasad eller andra inredningsföremål i 38 kyrkor. m. m.

Öppna bref om tillstånd att genom kollekt och stambok öfver hela riket insamla bidrag till understöd vid kyrkobyggnad hafva utfärdats för Östra Grefvie, Longs, Östhammars, Lunda och Aneboda församlingar samt för Skara domkyrkoförsamling.

Derjemte har Kongl. Maj:t medgifvit, att i alla rikets kyrkor må upptagas en kollekt dels under hvar och ett af åren 1897—1899 till förmån för sällskapet Eugeniahemmet, dels ock under hvardera af åren 1897 och 1898 för Fjellstedtska skolan i Upsala, samt att under hvar och ett af åren 1897—1899 må utgå en kollekt inom Lunds stift till förmån för stiftets bibelsällskap och inom Visby stift till understöd åt föreningen för de blindas väl på Gotland.

Kongl. Maj:t har medgifvit rätt till offentlig religionsöfning för en meto- Främmande
dist-episkopalförsamling i Helsingborg samt rätt att besitta fastighet åt sist- trosbekännare.

nämnda församling äfvensom åt en metodist-episkopalförsamling i Loftahammar och Vråka samt åt katolsk-apostoliska församlingen i Stockholm.

Inspektion. Enligt meddeladt uppdrag har byråchefen för den inom Ecklesiastikdepartementet inrättade afdelning för ärenden rörande den högre undervisningen under år 1896 inspekterat högre allmänna läroverken i Örebro, Strengnäs, Kristianstad, Karlstad och Umeå, lägre allmänna läroverken i Eskilstuna, Uddevalla, Strömstad, Falköping och Askersund samt Jakobs och Katarina läroverk i Stockholm, tekniska elementarskolan i Örebro och tekniska skolan i Eskilstuna äfvensom åtskilliga högre skolor för qvinlig ungdom.

Allmänna läroverken. Vid rikets allmänna läroverk utgjorde antalet lärjungar vid början af 1896 års hösttermin 15,559.

Lärjungeantalet vid de pedagogier, som meddela undervisning utöfver folkskolans ståndpunkt, uppgick höstterminen 1896 till 203.

Under år 1896 hafva 705 lärjungar, deraf 51 qvinnor, aflagt godkänd mogenhetsexamen vid allmänna läroverk och privata läroanstalter med dimissionsrätt.

Den 29 Maj 1896 har Kongl. Maj:t låtit utfärda cirkulär angående fördelning af det utaf Riksdagen beviljade anslag för beredande åt lärare och lärarinnor vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet samt en- och tvåklassiga pedagogier af tillfällig löneförbättring under år 1897.

Profärskurser för praktisk utbildning af blifvande lärare hafva under år 1896 varit anordnade vid högre latinläroverket å Norrmalm, högre allmänna läroverket å Södermalm och högre realläroverket i Stockholm samt högre allmänna läroverken i Upsala och Lund. För att genomgå dylik kurs hafva under året 52 lärarekandidater blifvit af chefen för Ecklesiastikdepartementet till nämnda läroverk hänvisade.

Kongl. Maj:t har af det anslag å 6,000 kronor, som finnes uppfördt å de allmänna läroverkens stat till resestipendier för lärare i främmande lefvande språk vid de allmänna läroverken, tilldelat 8 sådane lärare understöd för resor i utlandet, äfvensom af det utaf Riksdagen beviljade anslag å 4,000 kronor till reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskildt vid de läroverk, der profärskurs är anordnad, utdelat 11 resestipendier.

Tekniska undervisningen. Vid Tekniska högskolan utgjorde vid början af läsåret 1895—1896 lärjungeantalet 335, deraf ordinarie elever i 1:sta årskursen 100, i 2:dra 75, i 3:dje 88, i 4:de 38, specialelever 5 samt extra elever 29.

Under läsåret 1895—1896 utgjorde elevernas antal vid Tekniska skolan i Stockholm: inom tekniska afton- och söndagsskolan 1,013, inom tekniska skolan för qvinliga lärjungar 320, inom den högre konstindustriella skolan 67 och inom

byggnadsyrkesskolan 38. Vid de tekniska elementarskolorna i Norrköping, Malmö, Örebro och Borås uppgick elevernas antal samma år till 291. Vid tekniska söndags- och aftonskolan i Eskilstuna begagnades undervisningen af 150 lärjungar samt vid fackskolan i samma stad för den finare smidesindustrien af 36 lärjungar.

Kongl. Maj:t har den 21 Februari 1896 af de för ändamålet anslagna medel tilldelat understöd åt lägre tekniska yrkesskolor i följande städer, nemligen: Södertelje, Upsala, Nyköping, Norrköping, Jönköping, Kalmar, Visby, Karlskrona, Karlshamn, Kristianstad, Malmö, Lund, Helsingborg, Landskrona, Uddevalla, Venersborg, Borås, Lidköping, Karlstad, Örebro, Vesterås, Köping, Hedemora, Gefle, Hudiksvall, Söderhamn, Hernösand, Sundsvall, Umeå och Luleå, äfvensom åt Tranås och Kopparbergs tekniska aftonskolor.

Genom nådigt cirkulär den 29 Maj 1896 har Kongl. Maj:t, i enlighet med Riksdagens på nådig framställning fattade beslut, förordnat om löneförbättring för år 1897 åt lärare och lärarinnor vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarieerna. Folkskolelä-
rareseminari-
erna.

Elevernas antal utgjorde höstterminen 1896 vid rikets sju folkskolelärareseminarier 697 och fem folkskolelärarinneseminarier 502, eller tillsammans 1,199.

Afgångsexamen undergingo sistlidna års vårtermin 146 manliga och 119 qvinliga, eller tillsammans 265 elever.

Småskolelärarinneexamen aflades samma termin vid folkskolelärarinneseminarieerna af 82 elever, som genomgått första och andra årens lärokurser. Vid folkskolelärareseminarieerna undergingo 2 elever småskolelärareexamen. Vid ett folkskolelärarinneseminarium aflade 1 småskolelärarinna prof i enlighet med §§ 5 och 6 af Kongl. kungörelsen den 5 Juni 1885.

Vid seminariet i Mattisudden i Jockmocks församling för lappska småskolelärares och -lärarinnors bildande voro höstterminen 1896 intagna 36 elever, 6 manliga och 30 qvinliga.

Vid seminariet i Haparanda för finska småskolelärares och -lärarinnors bildande voro samma termin intagna 27 elever, 5 manliga och 22 qvinliga.

Vid af landsting underhållna småskolelärare och -lärarinneseminarier hafva under år 1896 tillsammans 436 elever undergått den genom nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 föreskrifna afgangspröfning.

Enahanda pröfning har med särskildt nådigt tillstånd blifvit anställd vid af enskilda inrättade småskolelärarinneseminarier med tillsammans 231 elever.

Till stipendier åt elever vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarieerna hafva för vårterminen 1896 anvisats tillsammans 37,500 kronor, hvarjemte stipendiemedel till sammanräknadt belopp af 8,225 kronor beviljats åt seminarieelever, som tala finska eller lappska språken. För höstterminen samma år hafva 37,500 kronor utdelats såsom stipendier åt elever vid folkskole-

lärare- och folkskolelärarinneseminiarierna samt 8,540 kronor åt seminarieelever, som tala finska eller lappska språken.

Till samtliga statens seminarier har en del af den undervisningsmateriel, som genom Ecklesiastikdepartementets försorg anskaffats, blifvit kostnadsfritt utdelad.

Enligt meddeladt uppdrag har byråchefen för den inom Ecklesiastikdepartementet inrättade afdelning för ärenden rörande folkundervisningen under år 1896 inspekterat folkskolelärarinneseminarier i Kalmar, folkskolelärareseminariet i Vexjö, småskolelärareseminarierna i Göteborg, Malmö och Lund samt folkskolorna i Norrköping, Göteborg, Halmstad, Malmö och Lund.

Folkskolorna.

Enligt de — jemlikt föreskriften i folkskolestadgan den 20 Januari 1882 § 67, sådan den lyder i nådiga kungörelsen den 5 Augusti 1892, samt nådiga cirkulären den 24 November 1882 och den 6 Oktober 1893 — af folkskoleinspektörerna och öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor insända uppgifter angående folkundervisningen funnos år 1895 i rikets 2,385 skoldistrikt 13 högre folkskolor samt

3,999 fasta och	719 flyttande,	eller tillsammans	4,718 folkskolor,
894 » »	572 » »	» »	1,466 mindre folkskolor,
3,403 » »	1,570 » »	» »	4,973 småskolor,

Summa 8,296 fasta och 2,861 flyttande, eller tillsammans 11,157 skolor, eller med inräknande af de högre folkskolorna 11,170.

I de högre folkskolorna undervisade 14 lärare samt i

folkskolorna	4,606 lärare och	2,077 lärarinnor,	tillsammans	6,683,
mindre folkskolorna	259 » »	1,217 » »	» »	1,476,
småskolorna	302 » »	5,487 » »	» »	5,789,

Summa 5,167 lärare och 8,781 lärarinnor, tillsammans 13,948, eller med inräknande af de högre folkskolornas lärare 13,962 förutom 359 lärare och 488 lärarinnor, eller tillsammans 847, som undervisat endast i öfningsämnen eller handaslöjder.

Antalet barn af 7—14 års ålder utgjorde vid 1895 års slut 806,981, hvaraf 409,977 gossar och 397,004 flickor. Bland dessa hade

under året undervisats på något af nedan angifna sätt	741,662,
» » ej åtnjutit sådan undervisning	57,373,
hvarjemte uppgifter saknas om	7,946,

Summa 806,981.

Bland de vid årets slut befintliga barnen af 7—14 års ålder undervisades under året i

sina egna distrikts fasta folkskolor	355,963,	
» » » flyttande folkskolor	57,798,	
» » » fasta mindre folkskolor	35,710,	
» » » flyttande mindre folkskolor	29,297,	
» » » fasta småskolor	127,222,	
» » » flyttande småskolor	64,481,	
folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utom sina egna distrikt	16,001,	686,472,
högre folkskolor		199,
allmänna läroverk och fackskolor		11,962,
skolor för abnorma barn		914,
enskilda skolor		16,146,
hemmen		25,969.
		<hr/>
	Summa	741,662.

Bland de vid årets slut befintliga barn af 7—14 års ålder, hvilka under året ej åtnjutit undervisning på något af ofvan angifna sätt,

hade	10,103	inbemtat folkskolans minimikurs,
»	29,210	aflagt godkänd afgangspröfning samt
uteblefvo	3,388	till följd af sjukdom eller naturfel och
»	14,672	af annan anledning.

Summa 57,373.

Med inräknande af de under året afidne samt af dem, som voro öfver eller under den ofvan angifna skolåldern af 7—14 år, undervisades i högre folkskolor 278 samt i folkskolor, mindre folkskolor och småskolor 723,975.

Utgifterna för högre folkskolor, folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utgjorde under år 1895 enligt ofvannämnda uppgifter:

	Kronor.	Kronor.
för lärares och lärarinnors aflöning: kontant	9,102,072,	
in natura	1,103,642,	10,205,714,
» skolbyggnader och inventarier		2,655,734,
» undervisningsmateriel		296,544,
» öfriga behof		2,441,144.
		<hr/>
	Summa	15,599,136.

Lönетillskott af allmänna medel hafva under år 1895 för aflönande af Lönетillskott. lärare och lärarinnor vid folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utgått med tillsammans 4,253,731 kronor.

Fortsättnings-skolor. Understöd har under år 1895 utgått till lärares aflönning vid 973 fortsättningskolor med 61,050 kronor.

Undervisning i slöjd. Understöd har under år 1895 utgått till, 2,483 skolor med tillsammans 185,236 kronor.

Statsbidrag till aflönande af vikarie för sjuk folkskolelärare. Till aflönande af vikarier för 242 folkskolelärare, som af sjukdom hindrats att sköta sina befattningar, har under år 1895 utbetalts af allmänna medel tillsammans 42,245 kronor.

Högre folkskolor. Understöd till 13 högre folkskolor har under år 1895 utgått med tillsammans 15,600 kronor.

Folkhögskolor. På derom af vederbörande styrelser gjorda ansökningar har Kongl. Maj:t för år 1896 beviljat understöd åt 26 folkhögskolor med tillsammans 65,350 kronor. Enligt styrelsernas berättelser hafva under nämnda år i dessa skolor undervisats 760 manliga och 451 qvinliga, eller tillsammans 1,211 elever.

Till understöd åt mindre bemedlade lärjungar vid folkhögskolor har Kongl. Maj:t för år 1896 anvisat 15,000 kronor.

Folkundervisningen bland de i rikets nordligare trakter bosatta finnar. Till främjande af folkundervisningen bland de i rikets nordligare trakter bosatta finnar hafva för år 1896 beviljats understöd för höjande af folkskolelärares löner till och öfver minimum, till ökande af lärares löner vid mindre folkskolor samt till anskaffande af undervisningsmateriel m. m.

Undervisningsmateriel. Att till nedsatt pris hållas folkskolorna jemte åtskilliga andra slag af folkundervisningsanstalter tillhanda hafva följande nya läromedel blifvit anskaffade: karta öfver Upsala län, teknologiska, astromomiska och botaniska planscher m. m.

Åt folkskolor i rikets nordligare trakter samt åt småskolelärareseminarierna i Haparanda och Mattisudden hafva undervisningsmateriel och läroböcker dels kostnadsfritt utlemnats, dels mot nedsatt pris hållits tillhanda.

Understöd åt äldre, behöfvande folkskolelärare. Kongl. Maj:t har för år 1896 af dertill anvisade medel beviljat understöd åt 45 äldre, behöfvande folkskolelärare med 10,000 kronor.

Läroanstalter för döfstumma och blinda. Vid seminariet å Manilla för bildandet af döfstumskolelärare voro under nästlidna läsår intagna 6 elever, 2 manliga och 4 qvinliga. Vid läsårets slut aflades afgangsexamen af 4 manliga och 4 qvinliga elever, hvilka under nämnda läsår genomgått föreskrifven profårskurs. Derjemte aflade en döfstumskolelärarinna godkändt undervisningsprof för vinnande af behörighet till ordinarie lärarinnebefattning vid sådan döfstumskola, som afses i lagen den 31 Maj 1889.

Under läsåret 1895—1896 undervisades vid anstalterna för öfveråriga döfstumma 122 elever, hvaraf i Vadstena 37, i Skara 43 och i Bollnäs 42.

Vid institutet för blinda å Tomtebodas voro under sistlidna läsår intagna 85 elever, hvaraf 42 gossar och 43 flickor. 51 lärjungar hafva erlagt full afgift eller derunder, 10 hafva af direktionen varit intagna som frielever, och 24 hafva varit frielever från de särskilda stiften och Stockholms stad. En frielevplats för Visby stift och en för Stockholms stad hafva under året varit obesatta.

Omkring 300 band blindskrifter hafva under läsåret blifvit sålda eller skänkta till behöfvande blinda.

2 lärarinnekandidater hafva under läsåret genomgått profårskurs.

Vid blindskolan i Vexjö voro under sistlidna läsår intagna 28 lärjungar, 19 gossar och 9 flickor.

Vid handtverksskolan i Kristinehamn undervisades under samma läsår 18 lärjungar, 15 manliga och 3 qvinliga.

Vid skolhemmet i Venersborg för blinda döfstumma hafva under sistförflutna läsår 6 elever åtnjutit undervisning.

Till uppehållande af döfstumskolor har för år 1896 beviljats ett belopp af 180,926 kronor 25 öre.

Af anslaget till uppfostringsanstalter för andesvaga barn har för 1896 tilldelats understöd åt 16 sådana anstalter med tillsammans 46,800 kronor, och hafva samtliga dessa anstalter blifvit under år 1896 inspekterade. Derjemte hafva af samma anslag utgått 6,000 kronor till bildande af lärare vid ifrågasvarande uppfostringsanstalter.

Uppfostringsanstalter för andesvaga barn.

Kongl. Maj:t har af det till understöd åt vittre författare beviljade anslag tilldelat särskilda belopp åt dels äldre vitterhetsidkare, dels yngre personer, som genom sina arbeten ådagalagt framstående anlag för vitterhet.

Understöd åt vittre författare m. m.

Antiqvariska forskningsresor hafva under år 1896 genom Vitterhets-, historie- och antiqvitetsakademiens försorg blifvit företagna i åtskilliga delar af riket.

Antiqvariska forskningsresor.

Sedan Riksdagen ställt till Kongl. Maj:ts förfogande ett extra anslag för 1897 af 30,000 kronor att användas till understöd åt sådana anstalter eller föreningar, som anordna föreläsningkurser för arbetsklassen, har Kongl. Maj:t af nämnda anslag tilldelat åtskilliga sådana anstalter understöd.

Föreläsningkurser för arbetsklassen.

På grund af förordningen den 15 Februari 1855 angående ersättning för understöd, som af fattigvårdssamhällen i ett af de förenade rikena Sverige och Norge lemnas behöfvande personer från det andra riket, har under år 1896 liqvid för år 1894 emellan de båda statskassorna blifvit gjord.

Fattigvården.

Af anslaget till sådan fattigvård, som bör bekostas af staten, hafva under år 1896 särskilda belopp blifvit ställda till disposition af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län att användas till understöd åt fattiga bland lappallmogen.

Helsovården. Kongl. Maj:t har meddelat föreskrifter angående tillämpning af helsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad å visst område inom Vestra Skräflinge socken.

Nya apotek. Kongl. Maj:t har medgifvit inrättandet af nya apotek: inom östligaste delen af Östermalm i Stockholm, vid Sandvikens bruk, i Elfsby kyrkoby samt vid Odensbacken inom Askers socken, hvarjemte Kongl. Maj:t föreskrifvit, dels att apoteket i Våla skall flyttas till Heby stationssamhälle samt att medikamentsförråden i Gysinge och Orsa skola förändras till sjelfständiga apotek, dels ock att medikamentsförråd skola inrättas inom Öster Våla socken, vid Eds jernvägsstation och inom Högsäters provinsialläkaredistrikt.

Extra provin-
sialläkare. Bidrag af statsmedel hafva beviljats till aflönande af extra provinssialläkare i Elfsby socken samt i Norsjö, Burträsk, Vilhelmina, Degerfors, Byske, Bygdeå, Öfver Torneå, Arvidsjaur, Jockmocks, Gellivare, Dalarö, Gräsö, Rimbo, Jernskogs, Tjörns, Södra Unnaryds, Frostvikens, Högsäters och Julita distrikt.

Rätt till tjänstårsberäkning lika med den civile läkare i statens tjänst åtnjuta har medgifvits för extra provinssialläkarne i ofvannämnda distrikt samt dessutom för extra provinssialläkarne i Orsa, Askers, Molkoms, Sundbybergs och Kils distrikt, i Hvetlanda bysamhälle, i Åhus socken samt i Ramsele, Hallbergs och Vernamo distrikt.

Hospitals-
väsendet. Nedanstående arbeten äro under 1896 års lopp inom hospitalsvården utförda:

Vid Vexjö hospital är en ny brygg- och bagarestuga uppförd, afsynad och färdig att tagas i bruk.

Vid Upsala asyl äro administrationshuset, maskinbyggnaden och portvaktsstugan förda under tak; grunden lagd och sockeln satt till paviljongen II, äfvensom grunderna lagda till paviljongerna IV och VI. Största delen af planeringsarbetena inom asylområdet äro äfven utförda.

Entreprenad är utlyst och under afslutning, afseende utförandet af kall- och varmvattensledning samt aflöps- och kloakledningar till Upsala asyl.

Medicinal-
väsendet. Vid 1896 års ingång uppgick antalet barnmorskor i hela riket till 2,622.

Under loppet af år 1896 hafva 112 elever blifvit vid rikets trenne läroanstalter för barnmorskor utexaminerade i den allmänna förlossningskonsten och förklarats berättigade att utöfva barnmorskeyrket.

Af dessa hafva utgått: från Stockholms läroanstalt 62, från den i Göteborg 37 och från den i Lund 13.

Vidare hafva under år 1896 94 barnmorskor, deraf 63 i Stockholm och 31 i Göteborg, hvilka efter erhållen undervisning ådagalagt godkända insigter och färdighet jemväl i den instrumentala förlossningskonsten, förklarats berättigade att under vissa vilkor utöfva äfven denna del af förlossningskonsten.

Enligt af Medicinalstyrelsen år 1896 till Kongl. Maj:t afgifven berättelse angående skyddskoppypmningen i riket utgjorde antalet af dem, som under år 1895 med framgång vaccinerats, 110,150.

Vid veterinärinstitutet i Stockholm hafva, enligt en af institutet under år 1896 afgifven berättelse för år 1895, under sistberörda år 89 personer erhållit teoretisk och praktisk undervisning, deraf 52 såsom veterinärelever och 37 såsom hofslagarelärlingar (14 civila och 23 militära). Af veterinäreleverna afgaf 9 veterinärexamen och af lärlingarna 24 hofslagareexamen (13 civila och 11 militära).

Veterinär-
undervis-
ningen.

Vid veterinärrättningen i Skara hafva under år 1895 8 civila och 16 militära hofslagarelärlingar erhållit undervisning, af hvilka 16 (8 civila och 8 militära) utexaminerades såsom hofslagare.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Stockholms slott den 19 Januari 1897.

OSCAR.

L. ANNERSTEDT.